

Markovski, V.

ВЕНКО
МАРКОВСКИ
СЪДБОВНИ
МЪЧЕНИЦИ

СОНЕТНИ
ВЕНЦИ

Издателство
БЪЛГАРСКИ ПИСАТЕЛ
СОФИЯ
1981

891.818

M346 = u

С
Л
Е
П
И
Я
Т
Т
В
О
Р
Е
Ц

НЕОБИКНОВЕН
СОНЕТЕН
ВЕНЕЦ

I

Не виждам. От рождение съм слеп.
Мен Елада пяла е над люлка.
Без жал узнал съм аз живот вертеп.
Илиада раждал съм с гъдулка.

Слънце не познава моят праг.
Моят Феб забулен чезне в мрак.
Аз пея, в скръб тлея. Дом тъмен мен чака.
Дни мъртви мен греят. Аз крея сред мрака.

От изгрев до заник гъдулка ридай
и с мене тя плаче, проклина и стене.
Слана е цветята погубила в мене.
Под веждите мрачни нерадост витай.

Мен измъчва участ непозната.
Аз не знам какво е светлинната.

II

Аз не знам какво е светлината.
Не помня аз ни свиден майчин лък.
Мъртъв сън заспал е в памет свята.
Сън непробуден стреска трескав вик.

В моя клет живот кънти проклетство.
Без баща останах в ранно детство.
Скръб властва в гръд свита. Клон скършен стон рони.
Мен жари жад скрита. Мен всеки тук гони.

Сирак съм. Тук никой сирака не жали.
Настръхнали псета по мен са навън.
Покой аз не зная ни в яве, ни в сън.
Мен бурите бият и пият печали.

Дъждът ме къпе. Немам залък хлеб.
Отколе моят жребий е свиреп.

III

Отколе моят жребий е свиреп.
Монте очи са монте пръсти.
Блести у мен нетленен Феб,
в мен ромонят ручен чевръсти.

Еком екне моя глас стаен.
Вечна нощ ношува в моя ден.
Слеп виждам свет щедър, слеп гледам свет чуден.
С ум виждам свод ведър, с ум гледам дух буден.

Тук мойта е мисъл незримо перо
и мойта е памет неписана книга.
Мен орис ориса да чиня добро
и род да избавям от робска верига.

Мойта съдбина е с мене слята,
мойта светлина е слепотата.

IV

Мойта светлина е слепотата.
Не зная кой е тоя жив човек,
що без разум виждал е нещата.
В свестта човешка виждащ ум снове.

Разумът е виждаща зеница.
Взорът жив без разум е в тъмница.
Взор людски в мрак гасне, щом в него спи разум.
Взор людски в зрак расне, щом разум взор пази. . .

Обгръщат очите със разум Всемира.
Без разум не виждат човешки очи.
Без разум окоето човешко мълчи,
из разума виждащ жив облик извира.

Ражда разумът и смех и плач.
Изгревът ми пълен е със здрач.

V

Изгревът ми пълен е със здрач.
Светът е мой — покой със бурни ветри.
Моята душа кълве кълвач.
Духът е мой посеян в хексаметри.

В «Илиада» моя път кънти.
В «Одисея» мойта плът тупти.
Аз съсна в нощ глуха. Вред бият мен спри.
В мен коби слеп бухал. Мен пият зли зми.

Две сили — близнаци се борят у мен,
едната нетленност в плътта ми излъчва,
а другата с брeнност душа ми измъчва
и къса от моя нерадостен ден.

Хубостта погубва груб косач.
Радостта ми е богата с плач.

VI

Радостта ми е богата с плач.
И тоя плач светът нечувал още.
Тоя плач е мрачен наш палач
и нашта сваят подвластва денем-нощем.

Плач нечутен ражда радостта ми,
плач нечут изяжда старостта ми.
Аз плача. Плач стенещ в дух виждащ с ек еква.
Плач радващ пей в мене. С плач радващ стон секва.

Раздяла не знаят близнаци — вродени.
Те траят безкрайно, те ходят безспир.
Те трайно роптаят и в боя, и в мир,
чертаят те тайно безкрайните смени.

Зли гости мен канят. Глад гладен с вик вика.
Мен мъки с гнев хранят. В мен сълзи с рев бликат.

VII

Мен мъки с гнев хранят. В мен сълзи с рев бликат.
В пустиня потайна минават ми дни.
Безкрайност омайна в душа ми звъни.
Мен сенки с меч бранят. В мен птици с клик кликат.

И нейде под свода се вие мой стан.
Духът ми всевластен израства в титан.
Лей боят кръв в Троя. В шир бурна смърт цвили.
Бран бие длан моя. Мрат сили. Хлад — в жили.

И както орелът обходи небето
и кликом откликва на жаловит клик,
тъй Троя аз, в тоя ожесточен миг,
обходя със ужас и трепет в сърцето.

Спи в кърви кон-враня. В лед-устни спрял крикът.
Нар-слънце слеп браня. Мен мъртви в бран викат.

VIII

Нар-слънце слеп браня. Мен мъртви в бран викат.
Когато бой смъртен Родината бий,
нечестно е в сянка духът да се крий.
С лъст битки мъст хранят, в бой свети с чест — ликът.

Със копия кобни и злобни стрели
Елада нерада злорадост дели.
В смърт праша брат брата, брат лее кръв братска,
в кръв свети чест свята. Ден тъне в нощ адска.

И сякаш всесилна избухна стихия.
И закънтя сякаш възвишен Парнас,
огромният Омир на огнен Пегас
политва и стихва нестихваща сприя.

—О, братя безумни! Строшете кинжал!
Отравя свестта ми сурова печал.

IX

Отравя свестта ми сурова печал.
Вас мъртви ще проклинат. Вас живи ще презират.
За майчица Родина войници с чест умират.
Героят е онзи, що с чест е умрял.

Враждата угасете! Сломете зли стрели!
Елада избавете от ужас и позор.
Възпрете боевете! Бъдете с дух велик!
Тъмната изгонете от гневния ви взор. . . —

Казват в миг просветнал мрачен небосвод.
Боевете лют вихром замълчали.
Гордите слова на слепия рапсод
над полето бойно клетвом са ехтяли. . .

С тих вятър в тъмата съдбата поява:
— Гръдта ми надига изригваща лава.

X

**Гръдта ми надига изригваща лава.
Духът ми лъчезарен лети към Бъдността,
на свят неблагодарен напуснал низостта,
позорна верига в род людски сломява.**

**Настават идеали на нови времена.
На мъки и печали отзвънва сетен час.
Гробовен сън заспали се будят семена
на хората, що дали живота си за нас.**

**Дивна е земята със детински смях.
Мощни са крилете с вихрени летежи.
Светли са челата що не знаят страх.
Вихри са нозете с доблестни вървежи. . .**

**Сплотените кърви Елада спасяват.
Отново опива ме елинска слава.**

XI

Отново опива ме елинска слава.
Разсъмване пронизва заключени очи.
Раздорна тъмна риза разкъсана мълчи.
Над клада бурлива припада забрава.

Окървавени шуми и бурни ветрове,
опустошени друми и кървави следи,
ожесточени думи и грозни викове,
неспелени чуми и пъклени беди,

всичко мигом влачи мрачният Аид,
всичко мигом сякаш в Тартар чер потъва.
Тъмнината плаче в образ страховит.
Сатаната в мрака грешници разпъва.

Навява отрада нерадата жал.
Ликът на Елада е в мене изгрял.

XII

Ликът на Елада е в мене изгрял.
Спокойна пак е Троя. Пак тихи са бойците.
Гневът укрил е боя. Мъст спрела е в стрелите
войната злорада мирът е смълчал.

Угасват вероломства и яростни злини.
Настава нова доба на радост и мечти.
Със светлите потомства светлеят сетнини.
Из царството на гроба израстват висоти.

Нека мойта песен надалек се лей,
темнини да гони, светлини да пали,
кървави закони с твърда длан да гали.
Нека свод небесен върху нея грей.

Живее в ОДИСЕЯ мойта бол горчива.
Изплитам епопея тиха и бурлива.

XIII

Изплитам епопея тиха и бурлива,
когато мен не бъде, ще бъда в нея аз.
Когато гняв осъден покрий мъртвешки мраз,
тогаз аз ще отлея мъка мълчалива,

като сянка няма, що се движи с мен,
с мен се не разделя в слепота зловеща,
с мен дели постеля. Иде с мен на среща
в бъдността с измама мамн моя ден.

О, богове, милост! Каква е таз казън,
върз старчески плещи, върз сляпа глава!
Гори ме слепило! Мори ме боязън,
на клетви горещи усещам гнева! . . .

Превратности виреят в бурята гръмлива.
Калинки мирни зреят. Гневна мъст заспива.

XIV

Калинки мирни зреят. Гневна мъст заспива.
Потомци дръзновени, съвременници вий,
вий, мъдречи свещени, вий учени глави,
загадки вред владеят в таз Природа жива.

Омир е загадка. Омир е един.
Този свят не знае великан по-мошен.
Слънчев стан вещае посред мрак средношен.
С Времето е в схватка този исполин.

Род людски не помни подобен създател,
от древност до днеска най-пръв е епик,
възвишен в напевност, във гневност — велик.
Божествен е Омир — Титан на Земята.

Прииждам из забвение. Нелеп. . .
Не виждам. От рождение съм слеп.

МАГИСТРАЛ

Не виждам. От рождение съм слеп.
Аз не знам какво е светлината.
Отколе моят жребий е свиреп.
Мойта светлина е слепотата.

Изгревът ми пълен е със здрач.
Радостта ми е богата с плач.
Мен мъки с гнев хранят. В мен сълзи с рев бликат.
Нар-слънце слеп браня. Мен мъртви в бран викат.

Отравя свестта ми сурова печал.
Гръдта ми надига изригваща лава.
Отново опива ме елинска слава.
Ликът на Елада е в мене изгрял.

Изплитам Епопея тиха и бурлива.
Калинки мирни зреят. Гневна мъст заспива.

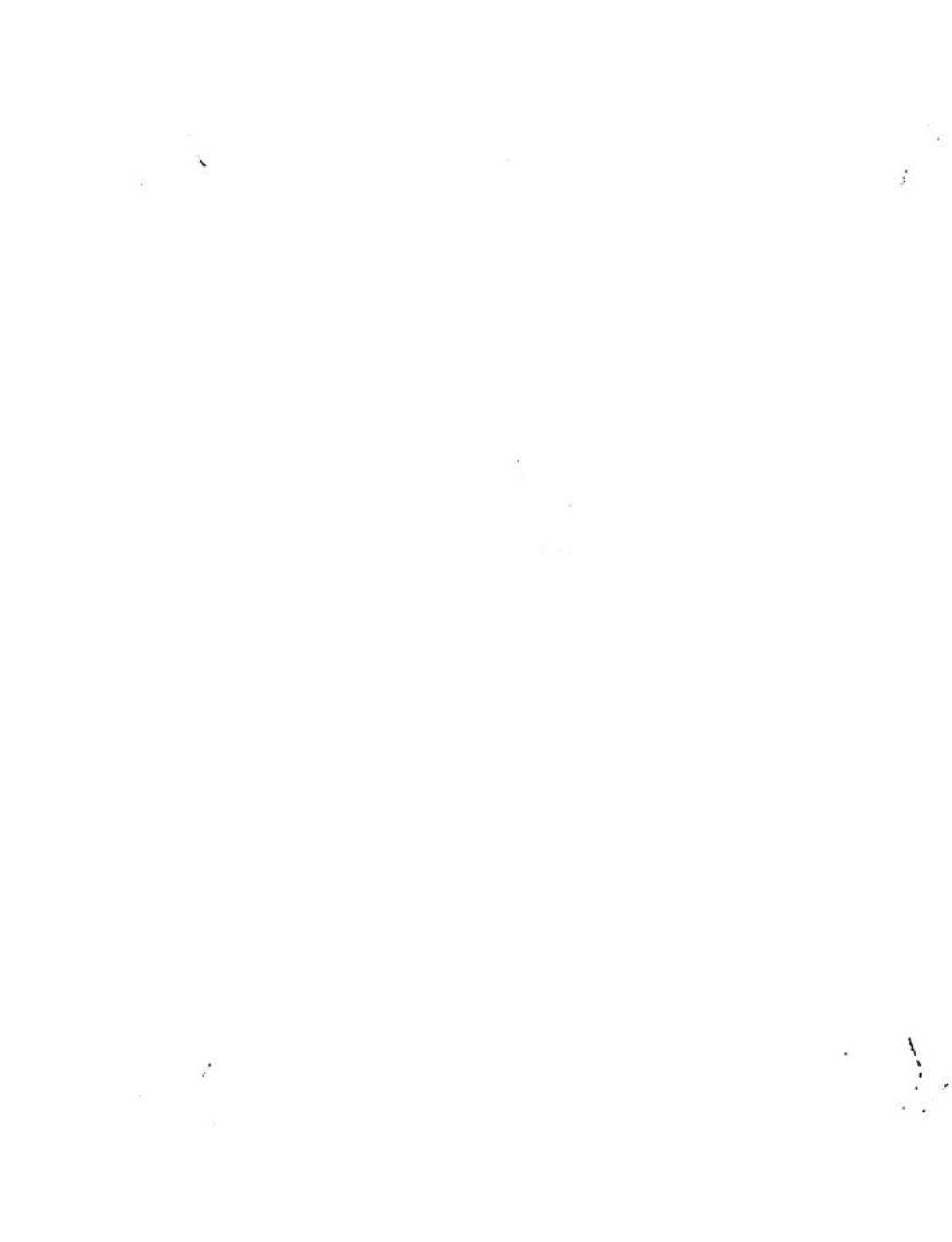

Р
А
Й
С
К
И
Я
Т

НЕОБИКНОВЕН
СОНЕТЕН
ВЕНЕЦ

Навред със Шах-Наме прочут Иран е.
Прочут е Фирдоуси на света.
Светът е благородник и тиранин,
милува с меч, убива със уста.

Съдбата ни със бури е превратна.
Земята ни с беди е благодатна.
С потомците сме глас на Бъдността.
С потомците сме сваят на Вечността.

На вас потомци горди и свободни,
на вас огнища в богомолен храм,
следовници на справедлив Рустам

пазете от раздор предели родни.
Плам пламенейт пъклени злини.
Аз епопея пея в смутни дни.

II

Аз епопея пея в смутни дни.
И в глад, и в жад в двубой със нужди люти.
С години сея чест и добрини.
Възпявам доблестни мъже прочути

със страшна храброст, с вихрени коне.
Животът е най-страшното клане.
Свещена е борбата за Идея,
юнаците в безсмъртие живеят.

Легенди дивни се плетят за тях.
Чудесни песни пеят се в народа.
Било е храбърци под небосвода.

Мнозина днес от тях са вече прах.
Смъртта е в боя вихър непрестанен.
Фаталност лиха носи заник бранен.

III

Фаталност лиха носи заник бранен.
Живот и Смърт се вплитат в личността.
Под стреха тиха лумва изгрев ранен.
Върви страхливостта със храбростта.

И храбрия човек във час последен
усеща леден дъх на образ бледен.
Единствен е безстрашния Рустам,
що тръпките не знай на смъртен плам.

С гърди сломява вражеска стихия.
Врага разбива с чутен боздуган.
Смъртта надвива в яростната бран

и оковава всяка тирания.
— Ще смажа с длан безоки тъмноти.
Изпитах аз жестоки изпитни.

IV

Испитах аз жестоки изпитни.
И всяка изпитня бе сила моя.
Повалях с меч високи планини.
И аз растях в огньовете на боя.

Светът е мойто царство. Моят трон
е Рахш. С криле е в боя моят кон.
Аз правдата делея със боздугана.
И бдя над щастието на Ирана.

Аз мога някой ден и да загина,
и мойта участ да заключи смърт,
но друг Рустам ще бъде с дух по-твърд.

Аз ще пребъда в моята родина.
Огньовете разпламтяват ветровете.
Раздавам чест и слава с меч заветен.

V

Раздавам чест и слава с меч заветен.
На коня Рахш Рустам е с ореол.
Луната величава тъй не свети,
и Феб не вижда своя тих престол

тъй както гордият ирански жител
с очите вижда своя повелител.
Покой насава, небеса блестят,
звезди далечни млечен път вестят.

Сребро покрива кипариси стройни.
Рустам в нощта е кипарис един.
С очи витае в небосклона син,

и стан укрива в светила спокойни.
Със длан в покоя брани звездно цвете.
Дълбок е тоя гнев към враговете.

VI

Дълбок е тоя гнев към враговете.
Снове слух странен, че юнак незнан
израснал в боя, тръгнал е с мъжете,
да срещне в огън бранен мойта длан.

Но кой е тоя воин? Откъде е?
У него мечът боен с чест ли грее?
Под свода на Ирана всички знам.
Той знай ли боздугана на Рустам.

Туй може би е некая интрига,
кроена от ирански врагове.
Не знам, но злостен демон тук снове

и отдалеко шум и прах подига.
Смири се дух могъщ и стига сеч.
Обличах неведнъж в кания меч.

VII

Обличах неведнъж в кания меч.
Рустам не знай войни несправедливи.
Рустам е храбър мъж, прочут далеч.
Рустам сече със меч злини гневливи.

Но ето мъх облъхва негов гръб
и спира дъх незначна странна скръб.
Какъв е тоя трепет в нощ безсънна?
Какъв е тоя шепот в скръб бездънна?

Потайна нощ е. Клепки със жадуват.
Сънят отдавна е отбегнал слух.
Съдба неравна тегне върху дух.

Какво ли още сънен ще будова.
Простенва мрака глух. Проблесва меч.
Угасвах боен дух в свободна реч.

VIII

Угасвах боен дух в свободна реч.
Рустам до изгрев ран без сън остава.
Блед, неспокоен в глед укрива меч.
В ума му в цял Иран зора изгрява.

Невидима ръка го сепва в миг.
В кръвта нахлу река с ужасен вик.
— Рустам, Рустам страхът е с людски нрави,
той пламва в плам юнаци най-корави.

На «Шах-Наме» Творецо теб зова.
Теб, Абдулкасим Фирдоуси славен,
певецо мой, на боговете равен,

кажи ми, как нов меч да изкова? —
Рустам, мой вихър майски. . . ечна еком.
Сам Абдулкасим Райски аз нарекох.

IX

Сам Абдулкасим Райски аз нарекох.
Рустаме, чаши съм с отрова пил.
На моите власи не било е леко.
Мен глад не плаши. Гол и бос съм бил.

Измамена е моята надежда.
Лукав владетел срамно мен подвежда. . .
За «Шах-Наме», за този подвиг луд,
владетел мен посрещна като шут.

За мъки в подигравка ме обърна.
Парите стигнаха ми, мой Рустам,
за питие едно посред хамам.

На шаха аз със сатира отвърнах.
Тъй оценява владетелската сваяст.
Иранският народ възпевах аз.

X

Иранският народ възпевах аз.
Потъна смел епик сред царства древни.
На бил живот възвърна бурна власт.
Облече в жив език стихии гневни.

Събития съдбовни дири той.
Спят времена върховни в свят покой.
Прелиства неспокойна епопея.
Със памет звездоройна ветри веят.

Историята Шах-Наме разкрива,
таз книга за Рустама е една.
В лъчи излъчва древна светлина.

Говори с дума твърда и правдива.
Умрял живот към вечност връща нас.
Човешки род на Правдата е глас.

XI

Човешки род на Правдата е глас.
Прахът е песента на тишината.
На небосвод блести иконостас.
Духът е висота на светлината.

Събужда времето заспала пръст.
Злорада участ пали стара мъст.
Ей бой повели двама великана.
Делят предели в царство на Ирана.

Със коня Рахш Рустам вселява страх.
Очите му светкавици изпращат.
С ръце корави страшен меч подхваща.

Гори от плам да стори всичко прах. . .
Мълви в покоя глух сърце нелеко.
Единствен дух народен в мош облекох.

XII

Единствен дух народен в мощ облекох.
Била е гневна гръмотевна бран.
Шум тътнел в слух. В стрелите ужас текъл.
В тъмница дневна мрял е цял Иран.

Рустам сред сили рухнал е от коня.
Рахш грозно цвилл. Меч пробил е броня.
Юнакът млад внезапно скочил с меч
над капнал блед Рустам и рекъл реч:

- Признаваш ли се победен, юнако?
- Не. — Отговаря страшния Рустам.
- Тогаз отварям нова среща вам.

Лес кипарисен плакал е във мрака.
Взор нема мира. Страх душа гнети.
С летеж неспиращ Времето лети.

XIII

С летеж неспиращ Времето лети.
Аллах е чул молбата на Рустама.
«Сред свет умиращ с правдата свети.
Рустаме, светлината е голяма.»

Пред изгрев пламнала е срамна бран.
Юнак незнан в миг паднал с кръв облян.
— На смъртен час, кажи ми, как се казваш?
Рустам усетил хлад на гробна пазва,

и побледнял: — Аз не видях баща си.
Прочут юнак е татко ми Рустам. —
«О, Сухраб! Сине мой! О, грях! О, срам!

Аллах, Аллах, трижклет от мене да си. . .
Мой дом чудесен пустош сполети.
Тиран небесен, сатана си ти.

XIV

Тиран небесен, сатана си ти.
Рустам главата си посипвал с пепел.
Луд пеел песен. С меч ломил врати.
Над сватбена палата стенел трепет.

Тъгата е раздрала небосклон.
Земята е кънтяла с плач и стон.
Не спирали столетия гневливи.
Напирали превратности бурливи.

Четци са чели Шах-Наме с възторг.
Със Омир Фирдоуси се сражавал.
По Фирдоуси Данте се равнявал.

Стоял до Фирдоуси Шекспир горд.
Прочут е Фирдоуси с епос странен.
Навред със Шах-Наме прочут Иран е.

МАГИСТРАЛ

Навред със Шах-Наме прочут Иран е.
Аз епопея пея в смутни дни.
Фаталност лиха носи заник бранен.
Изпитах аз жестоки изпитни.

Раздавам чест и слава с меч заветен.
Дълбок е тоя гнев към враговете.
Обличах неведнъж в кания меч.
Угасвах боен дух в свободна реч.

Сам Абдулкасим Райски аз нарекох.
Иранският народ възпевах аз.
Човешки род на Правдата е глас.

Единствен дух народен в мощ облекох.
С летеж неспиращ Времето лети.
Тиран небесен, сатана си ти.

А
Н
Г
Е
Л
О
Г
Л
А
С
Н
И
Я
Т

ОБЪРНАТ
СОНЕТЕН
ВЕНЕЦ

I

Нарцис с нар в мир пои полска шир. Песен пей властноглас властелин.
Лунна свещ пали жал в сумрак син. Бдят звезди над заспал земен мир.
Нем ярем и печал немат спир. На сърце набуял яден сплин.

Ум напет притаен писък пий. В храм смълчан пей Йоан Кукузел —
бележит българин звездочел. Неизлян, скрит вулкан в гръд кипи.
Чут Орфей — чародей сън не спи. Поглед врел от тъга потъмнел.

Прозорлив. Дръзновен. Твърдина. Устойчив. Устремен в Бъдността.
Кукузел — тоз певец и творец с блян неznан броди с брод надалеч.
С глас в захлас плет плете свет венец. Нов напев е запел с родна реч.
Нов Орфей сей в света светлина. В миг велик чества чест Мъдростта.

Скритен страх в смътен сън сипе скреж. Окован е Духът. Зрей Свестта.
Земен Свет е един клет затвор. Тук, в двубой са безспир Мир и Меч.
В Земна твърд влива Смърт лют раздор. Людски род пепелей в смъртна сеч.
Агнета и палач са в гонеж. Тоз Живот е игра на Смъртта.

II

Агнета и палач са в гонещ. Този Живот е игра на Смъртта.
Кукузел вежди свел в мрака глух. Вслушва се. В гръд укрил огнен дих.
Древността на Йоан мами слух. Носи се отдалек тътен тих.
Носи век на богат злат цъфтеж. В час смълчан вика вик на кръвта.

Кукузел вира взор в мрака нем. В див покой вижда той Светостта.
По гърба на нощта никне мълх. В девствен лес спрел е бес вихър лих.
Ядран син притаил морски дъх. Кукузел е разплел Октоих.
Полъх вей. . . Чер черней чернозем. Псалми пей Полилей на Скръбта.

Кукузел майчин лик величай, с глас в прехлас, в час незрим, в химн велик,
в слог развит, в нов напев, в строг свой стил. Български нов папав внася той,
в Изток там, кръст Христов где сияй във лучи и звучи наш език.

Стадо в хлад с жал поил млад пастир. Край брега е цъфтял жълт-бял крин.
Божиляк през леса лък е вил. Земен шар е блестял в син покой.
Йоше тук роден звук крий немир. Тук духът в Драч по здрач пий пелин.

III

Йоще тук роден звук крий немир. Тук духът в Драч по здрач пий пелин.
Кукузел е в нощта сам-самин. Кукузел е презрел пищен пир.
Кукузел дири мир в манастир. Чутен син чудодей е един.

В дрипи цел, просяк същ скитал той по света, казва стар летопис.
Скитал той по света с порив чист. В глад и жад, в пек и снег, в студ и зной,
скитал той и вещал нов стил свой. . . В дивен глас пяла с чар звездна вис.

В памет тлей непознат бащин лик. Връз един свиден слог, в късен мрак
Кукузел песен пей в бащин дом. Нов напев тътни с род в роден Драч.
Стихва в лес вихър лих горолом. В хладен час над море пада здрач.
Син синей ширна шир в стихнал миг. Свод светлей под смълчан син калпак.

Дор златей в есента златен нар, химн се лей, химн свещен с унес благ.
В химн свещен пей на глас тиха скръб. В химн свещен екне сек страшен плач.
В химн свещен рони стон спомен скъп. В химн свещен с мощ тръби нов тръбач.
Остра бол в песента гасне жар. Песен пей непокор корен як.

IV

Остра бол в песента гасне жар. Песен пей непокор корен як.
В древен Драч бащин дом бил прочут. Бащин дом бил прочут с тъжен пев.
Бащин дом на Скръбта дал приют. В тих покой е ехтял бурен рев.
Горестта крила вик в стар олтар. В тъмна жал е шумял кървав мак.

Българи брали се в дом честит. С дух напет бдели над роден праг.
В никой мрак плакали от сърце. С унес скрит чували нов напев.
Светли на слизала по лице. В ритъм строг вплитал стон скритен гнев.
Кършил кръст кръстопът упорит. Нема спир и покой людски бяг.

В светъл взор непознат зрее плод. Бръчки зли са в борба с мирен лоб.
Вред светлей и тъмней зинал гроб. Мълчалив е покров небосвод.
Без ответ и предел е Живот. Земен шар е един стар въртоп.

Кукузел е поел смел летеж. Той лети. . . В него пей Светостта.
С хор незрим слави в химн Вечността. Пей, лети в Бъдността с луд стремеж.
Аромат вредом вей свеж цъфтеж. Нов напев лъхом лей Лепота.

V

Аромат вредом вей свеж цъфтеж. Нов напев лъхом лей Лепота.
Гордата българка в песента буди из Българско свят копнеж.
Песента буря е и тътнеж. Песента вик е на Вечността.

Нощем щом завладей тишина, в Царевец царствен щом сън повей,
в синята синева над Егей щом изгрей пръстен син на луна,
в мрак смрачен се светлей светлина на честит, гласовит Полилей.

Нявга тук е царил цар Иван. Тоз Асен Втори бил цар-юнак.
Над земи е владял с меч и реч. Царски дух с благодат бил богат.
Ден и нощ кораби отдалеч носили стоки към Търновград.
Надалеч чутен бил царски стан. Надалеч цар прочут бил е драг.

Милости е делил господар. Върл Балкан е владял с нрав всеблаг.
Помни зъл василевс върл двубой. Комнин цар помни там гневна рат.
Комнин цар там узнал жребий свой, там видял краят на своя яд. . .
Нотопис Дамаскин лучезар пише в нощ под лучист лунин зрак.

VI

Нотопис Дамаскин лучезар пише в нощ под лучист лунен зрак.
Над глава син витай ореол. В лоб смълчан сън заспал изумруд.
В свита гръд друм копей скрита бол. В слух напет пее хор многолюд.
С поглед смел литнал над земен шар, идеал нов вещай в свят на мрак.

Тая нощ е запял херувим и с гласа изтъкал слънчев стяг.
Многосил, многолик, вихровит псалми пял върху тих земен skut.
С него пял небосвод звездovit. Надалеч дивен глас бил е чут.
Дивен глас пеел химн в час незрим и навред миром лял мирис благ.

Сякаш скрит, мълновит метеор в мрак дълбок лет лети и блести
и кръжи и жесток вие танц. В мрак дълбок мигом в миг съмнал ден.
В миг смрачен пламвал в плам син простор. В хор незрим всичко пей и кънти.

Шама* зла в плам била. Нем немел нощен шум. Нито вик, нито глас.
Чайкин крик бди над син океан. Мрак е в бяг. Мракът як е сломен. . .
Ангел същ—мъж могъщ Кукузел своята власт в храм пилей с глас в прехлас.

* шама — тишина.

VII

Ангел същ—мъж могъщ Кукузелсвоята власт в храм пилей с глас в прехлас.
Казват в миг в мир Всемир заблестял. Полилей пял и лял дивен химн.
Непознат, свят Всесвят разлюлял — Кукузел шестокрил серафим.

Кукузел-звездочел рой повел и налел в божи глас свята сласт.
Цял Безкрай е кънтял и трептял. Райски глас с глас надвил страст и плът.
Бял шибой в лунен кът е цъфтял. На Йоан горд растял е духът.

Ден и нощ с луда мощ бил е в бой с бурен гняв, с глух покой в земен брод.
В нощен час Кукузел е шептял с бог отец нейде там в драчки лес,
где в луна и тъма танц въртял и игри плял безспир древен бес,
в Драч по здрач где злорад морски вой носи се под стаен небосвод.

Прах свещен на бащи и деди, свят език на Земя и Народ,
в Полилей свято лей светъл син. Роден край в майчин лик влива с чест.
Кукузел — този втор Дамаскин, във света с тон ломи мрак зловест.
Кръв кърви. В мъжка гръд бдят следи. Славна кръв стели вред смел живот.

VIII

Кръв кърви. В мъжка гръд бдят следи. Славна кръв стели вред смел живот.
Отвсегда людски друм в пот се вий. Отвсегда в людски род врий вулкан.
Отвсегда в людски ум тътен бий. Отвсегда е светът — ураган.
Дни текат на тегла и беди. Дни влекат патила и хомот.

Кукузел сын съзрял в звезден миг. В звезден миг заблестял небосвод.
Първи път той видя в таз тъма как се сля в странен сын, в сын неznан,
мрак със зрак и небе със земя — той видя в тоя сын сбъднат блян,
бян блажен, блян свещен и велик, где живеи и не мре Людски род.

В час далек вижда тук Кукузел вихрен лет на безчет времена,
скок безок на тела-светила, скрит двубой на гонез без предел,
вижда той над земя как огрел първи път девствен луч на луна.

Тук преди векове в час един сред звезди е растел Лунин плод.
Тук под таз синева на крила е летел смел Йоан Кукузел.
Упорит Кукузел в тон реди нов напев на развит стенещ ход.

IX

Упорит Кукузел в тон реди нов напев на развит стенещ ход.
И зове светове в тих предел към поклон пред свещен акт един.
С жертвен зов нотопис нов гради и в света величай своя род.

Изведнъж цял Всемир става храм: непознат, величав, в мрамор бял.
Над олтар Полилей заблестел. Кукузел на престол злат седи.
Мракът син е смълчан. Слънчев плам чудотвор в мъдър взор запламтял. . .

Кукузел слиза от злат престол. Мълчалив визира взор в късен час.
Рус. Висок. Слънчоок. С плащ увит. Пред олтар свят Христов кръст сияй.
Росен лоб със смарагд е покрит. Странен блян замечтан лоб терзай.
Над разпят Син витай ореол. В изгрев ран влиза Феб русовлас.

От лъчи на звезди арки плел. От жита на слънца внел клас.
Трендафил е опил Земна твърд. От небе на земя слезъл рай.
Горд Живот победил темна Смърт. Завладял в роден край вечен май.
Клетвен зов с благослов в храм ехтел. Пел Йоан Кукузел златог лас.

Х

Клетвен зов с благослов в храм ехтел. Пел Йоан Кукузел златоглас.
Тон по тон изпод син небосклон рони стон роден наш родопис.
Стон по стон върху стон недогон екне с ек в час далек родна вис.
С дивен хор чудотвор в устрем врел Кукузел химн нечут плел е в нас.

Как шумят в лес зелен дървеса развигор шом повей в ранен час,
в храм Христов нов напев тъй шуми и кънти и лелей ручей чист.
Помежду небеса и земи где живеи и светлей род лучист,
тук в един век далек чудеса стресват ум и поят с гордост сваят.

Наш народ със Йоан дан е дал в самопев — с нов напев в дълъг слог.
Цел народ с Кукузел е запял там где с чест слави се прави бог,
в Изток цял в божи храм православ. . . Векове в този свят оттогаз,

пое се български пой развит. В този пой е Йоан Кукузел.
Този пой в божи храм е честит. Този пой Кукузел в храм въвел. . .
Унес лял Земен шар величав. В синя нощ чаром грял бял елмаз.

XI

Унес лял Земен шар величав. В синя нощ чаром грял бял елмаз. . .
Нощ владей. Към незрим Въртолом тоя свят ходи тих и смълчан.
Летен ден стан укрил в хладен дом. . . Друм извил към море млад чобан.

Зашумял Ядран син в морска сплав. Сякаш рис заревал с дива страст.
Ходи слух. В полунощ, в глух покой, пръстен син на луна щом изгрей
еком зов еквал вред с древен пой, зов на нов Дамаскин чародей.

Зов зовал небеса и Земи. Зов зове птици и людски род.
В зов звънят две гръби, две слънца, бития две блестят в дивен зов.
В зов туптят две съдби, две сърца, жития две растат във любов.
Спирал зов светила и тъми. В зов таи на духа мощен ход.

Роден край с майчин дух свят сияй. Родна гръд с чест светлей с горд народ.
В род ухай майчин лик златозар. Род расте с майчин свят благослов.
Храм светлей с полилей и олтар. Със звезди хубавей син покров.
Златен зов с нов напев мир чертай и кове в свят суров бранен брод.

XII

Златен зов с нов напев мир чертай и кове в свят суров бранен брод.
Слух снове. Неиде там, в Драч, по здрач млад чобан, край смълчан морски бряг
с необхват глас богат леел плач, леел в плач чудноват спомен драг.
В странна жал звън звънял роден край и снял във разкош небосвод.

Край брега пеел в плач млад пастир, в плач редиц свой немил клет живот.
Майчин лик виждал той в полилей как се лей и светлей в сънен мрак,
бащин глас чувал той как лелей в заник ран с тиха скръб син сирак.
Дъх на май сецал той в мирна шир. Носил в блян красота и възход.

— Расъл съм — с плач е пел Кукузел. В плач кълтел надалек ек и стон.
— С кукля ке зеля съм се хранил — затова Кукузел мен зоват.
Пиршества мразя аз. Враг съм бил на разкош, на блага и разврат.

Роде мой, твоят дух в мен се влел. В мойта кръв с теб вирей моя клон.
Аз творя с моя глас земен рай. С моя глас теб зова към възход. . .
Ек бурлив знамена величай. С боен рог е нашрек цял народ.

XIII

Ек бурлив знамена величай. С боен рог е нащрек цял народ.
Изведнъж, в оня час, непознат идва тук отдалек Аспарух.
Идва хан великан с ат крилат. В жертвен век с мъжество носи дух.

Носи щит непробит. С меч мечтай на Балкан мир без бран и хомот.
В бял брилянт заблестял строг чертог. Мракът нем чер перчем е развел.
Слух надал Аспарух. С бавен слог тук Йоан Кукузел химн запел.

Две крила на орел с две глави. Две слънца на една властна сваят,
клона два на един смел народ, две чела под един свет венец,
вери две под един небосвод, две реки на един студенец,
слави две под едни синеве срещат се, сливат се, крачат с нас.

Мигом в миг — купол син величав трепетом трепне тих в стихнал час.
Константин Философ звездочел и пророк Страхота—строг отец
влизат в храм. В храм свещен с Кукузел пеят химн и плетат свет венец.
Лее се наш напев православ. В храм Христов екне с ек наше аз.

XIV

Лее се наш напев православ. В храм Христов екне с ек наше аз.
Дни летят. Спир не знай земна ос. Жива плът скрива дух на умрел.
Смяна сме. Всяк от нас тук е гост. На война мре и плах, мре и смел.
Жилав е и корав людски нрав. Между Смърт и Живот ний сме яз.

Без следа много свет тлей навред. Тежък е и студен гробен пласт.
Тук владей колело и тегло. Всяк от нас по една гони цел.
Мярка сме на добро и на зло. Нашта мощ няма край и предел.
Вяра сме на завет и обет. Свещ сме ний. Подир нас ний сме с вас.

Бах е бог. Кукузел — исполин. Тоз Йоан тук, под тез сводове,
где цари царство на тонове, назован нявга втор Дамаскин,
днеска той меря стан с Бах един. Нов Орфей дух лелей с векове. . .

Ей го там в храм Христов, в манастир, в храма ням замечтан сам-самин.
Върху Драч пада здрач светлосин. Ветър вей. Сън звъни. Лъха мир.
Нарцис с нар в мир пои полска шир. Песен пей властноглас властелин.

МАГИСТРАЛ

Нарцис с нар в мир пои полска шир. Песен пей властноглас властелин.
Агнета и палач са в гонеж. Тоз Живот е игра на Смъртта.
Йоше тук роден звук крий немир. Тук духът в Драч по здрач пий пелин.

Остра бол в песента гасне жар. Песен пей непокор корен як.
Аромат вредом вей свеж цъфтеж. Нов напев лъхом лей Лепота.
Нотопис Дамаскин лучезар пише в нощ под лучист лунин зрак.

Ангел същ—мъж могъщ Кукузел своята власт в храм пилей с глас в прехлас.
Кръв кърви. В мъжка гръд бдят следи. Славна кръв стели вред смел живот.
Упорит Кукузел в тон реди нов напев на развит стенещ ход.
Клетвен зов с благослов в храм ехтел. Пел Йоан Кукузел златоглас.

Унес лял Земен шар величав. В синя нощ чаром грял бял елмаз.
Златен зов с нов напев мир чертай и кове в свят суров бранен брод.
Ек бурлив знамена величай. С боен рог е нашрек цял народ.
Лее се наш напев православ. В храм Христов екне с ек наше аз.

С
Ъ
Д
Б
А
Т
А
Н
А
П
О
Е
Т
А

СОНЕТЕН
ВЕНЕЦ

Нерадостна печал във стаята владей;
заглъхва надалеч на струни сетен звън,
потънал е светът в дълбок и морен сън,
в таз дивна майска нощ, в която месец лей

омая празнична над златокъдри фен,
събрани за игра, там някъде навън,
в гората девствена, под звездния огън,
где славей трелите тъй нежно си пилей.

И в тоз тържествен час на грейналата нощ,
когато пролетта разбулва своя чар
и пие сладостта на непознат нектар,

а чудни небеса, проблеснали в разкош,
обличат своята божествена премена,
акорди бурни мрат във плахост неотменна.

II

Акорди бурни мрат във плахост неотменна,
в чужбина горестна, под небосвода клет,
где няма ни покой, ни радостен привет,
душа да озарят тъй страшно наскърбена.

Тук в тоя празник горд на хубост невъзпена
залязва без възврат един вълшебен свет,
най-висшия, най-скъп епически завет,
комуто вечността и цялата вселена

разкриха своя трон и много тайни двери
на земните мечти във своите лаври скрити,
в простори прелестни, със чудеса пропити,

где вият своя танц чаровните химери.
Тук в тоя райски миг на Орис вдъхновена,
духът велик гори посред нощта смирена.

III

Духът велик гори посред нощта смирена,
заклучен в себе си. Сквернен от хорска мъст.
Самин понесе той на своя малък ръст,
по стръмните скали на участта презрена, —

през пъкдени врата на кървава арена
на цял един народ страдалческия кръст,
геройски който мре за своята родна пръст,
в орисана борба с коварност настървена.

Замлъкнал като сфинкс сред тишина надгробна;
на радостта лъчът до него не долита;
безумно го мори въздишка страховита,

а лаврово чело покрива горест кобна.
Тъй бавно и нечут, като жерава, тлей.
Ад броди в роден край. Безмълвен сълзи лей.

IV

Ад броди в роден край. Безмълвен сълзи лей,
ранен от низостта на пакостни уста,
посреди свет немил и ледна пустота,
где всеки кът е чужд и поглед в скръб тъмней.

Защо ли тъй мълчи и лирата немей?
Дали унесен той сред сънна самота
на миналото днес бленува радостта,
пленен от силата на древния Морфей?

Измъчват го беди и мръзне в пот студен;
в изсъхнали очи печал дълбока зрей;
в схълмените гърди стихията вилней

на чувства и на яд. О, дълго светъл ден
очаква и копней с лъчи да го огрей. . .
Навред, и тук, уви, в живота зло вирей.

V

Навред, и тук, уви, в живота зло вирей,
и тук зловещо е надвиснал плътен мрак,
и тук ридаят днес чада на бащин праг,
и тук душата в ад потъва, леденей.

Замислен и унил, с мъстта на Прометей,
той съхне в страшна жад, под девствения зрак
на майската луна като низвергнат маг
от радости лишен в тревоги силни крей.

Ни плам, ни искрица надежда в късен здрач
към него не летят. В прокуда тежка мре
бездомникът велик. Къде ли той ще спрѐ?

Или ще зърне пак свиреп и зъл палач
в страни на врагове, сред паплач озверена?
Тоз светъл великан ще тръгне в бран свещена.

VI

Тоз светъл великан ще тръгне в бран свещена
тирана да срази и кървавия гнет,
навекн да възпрат сълзите в тоя свет,
разяден от лъжа и мърсота презрена.

Уви, и тук руши коварността вбесена,
и тук съдбата сей страдания безчет,
и тук в окови днес народа гинет клет,
и тук голгота зей сред пламнала арена.

Докле така сломен във тоз божествен час —
притаил сетен дъх, навейн с вечна жал,
той сякаш тежък сън навеки тук заспал,

отекна чужд един, но тъй приятен глас,
за миг в душата му от сълзи наранена;
ечи стаена гръд от ужаси сразена.

VII

Ечи стаена гръд от ужаси сразена
и гасне царствен дух в могъща мъжка гръд,
под хиляди тегла, по-страшни и от смърт,
пред слънчевия лик на славата нетленна.

Тук тоя спътник стар на горест неотменна
молбите бурни чу на изнурена плът,
изпила младостта във своя трънен път
под пламъка горещ на обичта свещена:

— Бездомнико, недей да страдаш в тоя край,
към тебе вперил взор днес цял един народ,
под робство яростно потънал в кървав пот,

там где палач зловец с живота си играй.
Народът те зове и той за теб копней.
Азурът в плам пламти и в страх светът немей

VIII

Азурът в плам пламти и в страх светът немей
под удара суров на мрачен господар
очаква със възторг да блесне твоя дар,
та всеки млад живот усмивка да огрей.

И ти ще победиш отровата. Злодей
не ще убий у теб божествения жар,
и гордо твоя дух над родния олтар
на братство и любов завета ще излей.

Тръгни, о, син велик, по своя тежък път,
възпей възвишения стремеж на своя род
и той, понесен към чутовния възход,

отново ще плени народите в светът,
че в теб е въплотен днес геният върховен.
Линей да зърне той със гордост лик вековен.

IX

Линей да зърне той със гордост лик вековен
във теб певецо горд, във твоя дух избран
за велемощна рол посред духовна бран,
под ведри небеса със целий свет лъжовен.

Развей тоз мрак зловещ, безбрежен и оловен,
отколе разпрострел край теб враждебен стан.
Всесилно разкрили неземен ураган,
заседнал в теб, далеч от устрема греховен.

Сега ли трябва да униваш ти? Потъва
сред блудство и разгул с престъпност Рим прославен,
а твоя клет народ със вопли е задавен.

Макар че мисълта за мене те разпъва,
възвивай пламенен, от орлов гнев обзет,
и крачи там где вей насилие отвед.

Х

И крачи там где вей насилие отвред,
где хиляди души облива гнъсна кал
и стенат с ужас глух, сред мъки и печал,
на клада огнена под пъкления гнет,

где съхнат в яд и злъч между стени от лед,
изпитани в борби за своя идеал,
безброй мъже, с душа по-твърда от кристал,
решени да умрат за нов божествен ред.

Ти вяра не губи във своите бленове,
в теб ще разкрият тез немирни времена
безсмъртен епос на бунтовни имена —

подели пътя към победни върхове.
Тук, где твори мощта на вечния Поет,
где гаснат клетници под теглила безчет.

XI

Где гаснат клетници под теглила безчет,
витае твоя дух крилат и съвършен
и пръска трепет той с надежда озарен
над скръбните страни на тоя мрачен свет.

Ще позволиш ли ти най-хубавия цвет
на блена божий да повехне изнурен
под твойта скръб? За туй ли в теб е отразен
на клетия човек всевечния завет?

Върви, певецо смел, в страдания кален,
към своя род велик, когото като роб
мори палач жесток пред зиналия гроб.

Крепни в разцвета свой пред враг изпепелен
завета възвести, завета — дълг световен.
Ей вековете тук опъват лък отровен.

XII

Ей вековете тук опъват лък отровен,
убиват всяка твар под тези небеса,
която като роб с премръзнали мяса
трепери и мълчи пред всеки враг виновен.

Безсмъртието бди над твоя сън чаровен,
и чака ден и нощ да стигнеш чудеса,
да пръснеш из света вълшебната роса
и своя дар вплътиш във нов кумир чувовен.

Гори и тлее Рим, потънал сред позор.
Не чуваш ли плача на цял един народ?
Не виждаш ли, че бес разкъсва твоя род?

Върви да зърнеш как се борят с пламнал взор
несчастните тълпи със своята участ черна,
роптаят и в тъга изтлеват неизмерна.

XIII

Роптаят и в тъга изтлеват неизмерна
във своя край. Върви. И героично с тях
към твоя връх тръгни. Стори врага на прах,
дигни победен стяг над нищета чемерна.

Чрез тебе тоз народ, прозрял съдба неверна,
говори твърдо: аз в беди до днес живях
и много теглила и ужаси видях,
но моята душа остана вечно верна

на подвига свещен и кървите проляни,
на всички синове, загинали в борбата,
видели в смъртен час лика на свободата.

Чрез теб ехти гласът на вечните титани,
пред теб изчезва днес и таз прокуда черна,
и творческия дух и низостта мизерна.

XIV

И творческият дух и низостта мизерна
ще търсят спомени на пламенен приют
у твойта мисъл. И гласът едва дочут
замлъкна мигом. И Беатриче в безмерна

проблесна красота, възвишена и верна.
И докато замрел той тръпне в трескав студ,
тъй блед като мъртвец, обзет от страшен смут,
изчезна тя без шум, като мечта химерна.

Отново прероден след тоз кошмарен сън,
пристъпи царствено към своя скъп завет
и своя ураган във сатири безчет

изле в разкошен «Ад». А месецът навън
докле пленителни той бисери пилей,
нерадостна печал във стаята владей.

МАГИСТРАЛ

Нерадостна печал във стаята владей.
Акорди бурни мрат във плахост неотменна.
Духът велик гори посред нощта смирена.
Ад броди в роден край. Безмълвен сълзи лей.

Навред, и тук, уви, в живота зло вирей.
Тоз светъл великан ще тръгне в бран свещена.
Ечи стаена гръд от ужаси сразена.
Азурът в плам пламти и в страх свегът немей.

Линей да зърне той със гордост лик вековен.
И крачи там, где вей насилие отвред.
Где гаснат клетници под теглила безчет.

Ей вековете тук опъват лък отровен.
Роптаят и в тъга изтлеват неизмерна
И творческия дух и низостта мизерна.

Н
Е
П
О
В
Т
О
Р
И
М
И
Я
Т
Т
Р
А
Г
И
К

ОСОБЕН
СОНЕТЕН
ВЕНЕЦ

Убийци подли бродят из нощта.
Тъмница е Светът. Навред тегла.
Мре в пранги окована личността.

Граблива власт като мора тежи.
Беда затрива сведени чела.
Опива сваят религия с лъжи.

В нощта не спи на Шекспира духът.
С могъща, нова лира възродена
разгръща гений огнена геена
и с бич бичува развратена плът.

Люлей се земна ос. Немей Светът.
Владей навред неправда разярена.
В нощта душите на убити стенат.
Изписва скришен страх огнищен кът.

II

Изписва скришен страх огнищен кът.
Сънят будува. Яве е нашрек.
И във съня убийците не спят.

Не знай ненавистта спокоен час.
Човекът е поройник дълготек.
Покоят е самотник беловлас.

Сега е глухо царство на Смъртта.
Сега издиша пъкълът зараза. . .
И в тоя свят на блудство и съблазън
не разум пий на разума властта.

Терзания терзаят честността.
Кипи проклетие из зла омраза.
Убийците убива страх и казън.
Лицето им гризе престъпността. . .

III

Лицето им гризе престъпността.
Те жертва са на собствения страх.
Безмилостна ръка е съвестта.

Унива в мисли бурния трагик.
В несънен свет прониква с поглед плах.
Шуми в ума му призрак многолик.

Безмълвен вик в душата му ечи.
Набира вежди. Мъка го разпъва.
И нейде в мрачния Аид потъва,
где гръд греховна огнен пост лечи.

И сам-самин, той вижда със очи
как разгневен Аид души огъва,
как Сатаната смъртен лък опъва. . .
Яснеят кърви. . . Свит покой мълчи.

IV

Яснеят кърви. . . Свит покой мълчи.
В нощта раззинва Дантевият Ад.
Изригва адът призрачни лъчи.

Изтръпва Шекспир. Свят му се зави.
Ей адска порта — с надписът нерад:
— Надежда всяка оставете вий. . .

Проклета Лета притаила гръд.
Със Лодка Харон носи се по нея.
Весла гребат. Талази леденеят.
Умрелите вървят на Страшен съд.

Към пъклен път ридания кънтят.
Злокобни зловни облаци гъстят.
Блескавици блестят. Гробове зеят.
Мъже окървавени страх берат.

V

Мъже окървавени страх берат.
Напразно кършат кървави ръце.
На помощ мъртви небеса зоват.

Избезумени, страшни, в грозен вид,
отвърщат те от себе си лице.
Гърми в гърдта им ужас яровит.

Трагедия най-кървава звучи
и с вик раздира мрака неприютен.
усети Шекспир в трепета минутен
смрачен Аид в душата му бучи

и грешници нерадостни ручи.
И Яго тук е, с подлостта си чутен
и кървав Ричард Трети тук е смутен. . .
Укрит е ад в настръхнали очи.

VI

Укрит е ад в настръхнали очи.
«Не вервай дали слънце се върти.»
В слуха на Шекспир болна бол ечи.

«Не вервай дали звезден род сняяй.
Съмнявай се и в истината ти,
но не във моята чиста обич, знай.»

Разтрисват мисли бурната глава.
С промени яростни свестта се бори.
Менят се гледки в приковани зори.
Простенват плещи под зловещ товар.

Разбунен лоб разбунва синева.
Съмнението жари горда орис.
Мъчения ечат. Мълчат простори.
Шептят гробари горестни слова.

VII

Шентят гробари горестни слова:
— че тоя свет е мъка и печал,
че всичко свежда пред Смъртта глава,

че мъртви са и живите сега,
че в гроба води всеки идеал,
че тоз живот е тук една шега,

и червеи са спрели всеки блян. . .
И кирки, и лопати, и въжета,
и сълзи, и въздишки, и несрета,
и бедни Йорик с череп изтерзан. . .

Офелня тук ще намери стан,
и Хамлет с меч ще срещне низост клета.
Към смърт се движи людската планета. . .
Ехти и тътне непрестанен танц.

VIII

Ехти и тътне непрестанен танц
И всичко тук се в този танц люлей,
и всичко тука плаща своя дан.

Животът свири, а Смъртта играй.
Под слънчев лък и звезден полилей,
тоз странен танец непрестанно трай.

Живот и Смърт разперват тоя танц.
Танчарка е Смъртта, свирач — Живота.
Един на друг безспир влекат хомота.
Живот и Смърт измерват своя стан.

В нощта е Шекспир великан смълчан.
Напрегнал вежди. Кръст вещай Голгота.
Отвред приижда призрачна охота.
Крака кръстосват нощен мощен стан.

IX

Крака кръстосват нощен мощен стан.
Зловещи вещици вещаят зло.
Страхът е страшен. Вие ураган.

И бурите пробуждат бурен Лир.
Небето е потиснато чело.
Тегло неписано не помни спир.

Светът обраства в бурен и трева.
Луната е прокудена царкиня.
Без слънце е световната пустиня.
Изгаснали са звездни зарева.

Нелюде газят люде и права.
Земята е уплашена робиня.
Една надеждата е юнакиня.
Смъртта утихва на мъстта гнева.

Х

Смъртта утихва на мъстта гнева
и всичко живо ще погуби тя.
На нейните уста е строг зова.

Безгласен и жесток е този зов.
Не носи нито радост, ни цветя.
Тук всеки е за този зов готов.

Потайно всеки бърза към зова.
Едни желаят, други не желаят.
Едни без ропот, други в страх роптаят.
Зловещ и неизбежен е лова.

Стрелата ще улучи и лъва.
Живот и Смърт със нази си играят.
Зора и залез пътища чертаят.
Потъва в неизвестност синева.

XI

Потъва в неизвестност синева.
Кой ще отключи таз небесна твърд?
Коя ще бъде дръзката глава,

що в час желан ще влезе в свет един,
где може би в несретен световърт
Смъртта отдавна пустота реди?

Там може би е бил порядък спрял?
А може би и там простор не стига?
Кой ще надзърне в тайнствената книга
на звездния бездънен океан?

Там може би не знаят що е бран?
А може би и там върви верига?
Неверата събаря и въздига.
Изстенва разум от лъжи раздран.

XII

Изстенва разум от лъжи раздран.
Лъжата нееднъж у нас била.
Горяла истината дух скован.

И в миг подигна Шекспир лоб стъмен.
С ръка разкара от очи мъгла
и викна: «Бъднини, спасете мен!

Спри, Време, своя бързоход керван!
Могъщи птици, дайте ми крилете.
И вий, небесни сили, помогнете,
веднъж да сринем земния зандан.

Воювам аз с потисник разюздан.
Между Земята и Небето гнет е.
Съдбата в плен е. Стенат духовете.
Разбойници надигат дива длан.

XIII

Разбойници надигат дива длан
и искат слънцето да угасят.
Беснее бесна разбесена сган,

желай живота да покрне нощ.
Простора призраци да украсят
и пустош да изпие всяка мощ.

О, люде, лют е на Смъртта гнева.
Към заник страховит върви Земята.
Настава царството на тишината.
Луната — с нож отрязана глава

ще пълни с ужас грозна синева.
Лодкарю, спирай! Луда е водата.
След бурята е будна самотата.
Уста кървят. Тревожен е рева.

XIV

Уста кървят. Тревожен е рева.
Животът ражда Смърт. Смъртта — Живот.
Тече борба под мирна синева.

Един във друг близнаците вървят.
Безсмъртен е и смъртен людски род.
От люлчин ден е раздвоен светът.

Зловеща гибел висне над света.
TO BE OR NOT TO BE Земя разтърсва.
Да бъдеш или не Тъма разпръсва.
TO BE, да бъдеш вика Вечността.

Тъма е пак. Раззинва пропастта.
Отново Шекспир мъдър лоб навъсва.
Прахта на квинтесенция възкръсва.
Убийци подли бродят из нощта.

МАГИСТРАЛ

Убийци подли бродят из нощта.
Изписва скришен страх огнищен кът.
Лицето им гризе престъпността.

Яснеят кърви. Свит покой мълчи.
Мъже окървавени страх берат.
Укрит е ад в настръхнали очи.

Шептят гробари горестни слова.
Ехти и тътне непрестанен танц.
Крака кръстосват нощен мощен стан.
Смъртта утихва на мъстта гнева.

Потъва в неизвестност синева.
Изстенва разум от лъжи раздран.
Разбойници надигат дива длан.
Уста кървят. Тревожен е рева.

Н
Е
Д
О
В
О
Л
Н
И
К
Ъ
Т

НЕОБИКНОВЕН
СОНЕТЕН
ВЕНЕЦ

На свещен Олимп умряха боговете.
 В бури и гърмежи слабостта им бе.
 С личби и тътнежи от туй зло небе
 в страх държаха на Земята духовете.

Зли и призрачни са верските окови.
 Боговете роби оковават с тях.
 Боговете злоби претворяват в прах.
 Боговете са към людете сурови.

Бедни род човешки со съдба превратна,
 от безбожни дни на кръстопът стоиш.
 От тревожни давнини с яд гръд поиш.

Меж Небето и Земята благодатна
 теб разпъват страсти и злини душат.
 Ангелите със божествен не рушат.

II

Ангелите със божествен не рушат.
Залез непробуден пазят херувими.
В трона изумруден спят звезди незрими.
Жизнени пътеки към Смъртта спешат.

Людската надежда тиха е храна.
Висини отключва людската надежда.
Добрини излучва, траене отрежда.
Из тъмата тъмна съмне светлина.

Но, надежда що е в людския живот?
Съвест ли? Измама? Или е заблуда?
Тя е власт голяма, тя е мъка луда.

Тъмнината зло е. Пъкъл е хомот.
Над керван пустинен плачат ветровете.
Изгревът рубинен буди върховете.

III

Изгревът рубинен буди върховете.
Всеки зрак е радост. Всеки глед е звън.
Всеки злак е младост. Всеки цвет е сън.
С лъхнал дъх старинен луди са крилете.

С часовете звездни надалеч се носи,
с дух възвишен Гражданинът на Света.
В унес скришен, плах отключва Вечността.
Утешава бездни в мъки белокози.

От какво Поетът горд е недоволен?
Всичко тук е вкусил. Всичко е видял.
Плел е къдри руси с нежност и печал.

Гете е несретен, — Шилер смъртно болен.
Мрачен гарван грачи. Братя се делят.
Слънчеви клепачи над света трептят.

IV

Слънчеви клепачи над света трептят.
В кабинета прашен росна заран влиза.
Тук денят е страшен, злъчен, в черна риза.
Нищо тук не значи. Тук е спрял Светът.

Рафтове със книги мрат под прашна длан.
На стена картина на жена разкошна.
Поривът изстинал в самота среднощна.
Тук кънтят вериги и живот смълчан.

В паметта му лумват млади ветрове.
Стъпки отшумели спомени разкриват.
Върволицы смели бурен път извиват.

Младостта е шумна. Страст в кръвта реве.
Смелочел Поета гасне в горест черна.
Плодните полета ширят шир безмерна.

V

Плодните полета ширят шир безмерна.
След дъжда дъгата в лъкове блести.
След тъга душата върхове вести.
Спомените светят в пазуха чемерна.

Иска в късна старост всичко да узнае.
Всеобхватен Гете всегде впива глед.
Пъди духовете с доктор Фауст клет.
Тих е в бурна ярост. С Егмонт бунт вещае.

Тлей с Торквато Тасо. Страда с Вертер млад.
Ту реди балади потресни и странни,
ту легенди вадн из тъми незнани.

Ту е с кръст без расо — верник с вид богат.
Пламеней меж бога и тълпа мизерна.
Огнен залез пепелей ръка вечерна.

VI

Огнен залез пепелей ръка вечерна.
Таз ръка и моя жар ще спелей,
таз ръка покоя мой ще следеней.
Тази зла ръка ветрей забрадка черна.

Философията, правото изучих.
Пуста медицина здравето ми взе.
Младостта погина, капнаха нозе.
Теологията с догмите заключих.

Спрямо мен Живота бе с обилни шепи.
Станах аз магистър. Станах доктор чак.
А тъми гърдите пълнят с пъклен мрак.

Влача аз хомота на съдби свирепи.
С мъка несломима крача в невъзврат.
Леденее зима. Пее листопад.

VII

Леденее зима. Пее листопад.
Песента на мрака слушам от години.
Радост аз не чакам в майските градини.
Скръб неутешима вее гробен хлад.

В жад гори езика. Тлей угаснал лоб.
В жили се укрила пъклена омара.
Мами стара сила Луцифер с китара.
Пада нощ велика. Зее моят гроб.

Непокорни корди секват и гърмят.
Вред една е къща цялата Вселена.
Раят се прегръща с огнена Геена.

Бди над стъпки горди боязлива гръд.
Из умрели царства живи сили бродят.
Издържливост властва в жилава Природа.

VIII

Издържливост властва в жилава Природа.
Кой съм да желая да сменявам Свет.
Смърт да закопая. Друг да сложа ред.
Да блестят богатства, да е вред свобода.

Тайни на Всемира миром да отворим.
Сатанински двори да обърнем в прах.
От човешки взори да откъснем страх,
със тръба и лира злото да оборим.

Зли огньове, спрете! Не мъчете мен.
Кърша сам крилете. Клет е моя ден.
Кой съм аз да искам. Кой съм аз, кажете!

Иск със страх потискам. О, човек несретен!
Среща се оскъдност с моя блян богат.
Немота и бѣдност ражда невъзврат.

IX

Немота и бѣдность ражда Невъзврат.
Този шум отчаен кой в света подклажда?
С този друм безкраен кой разпалва жажда?
Този земен съдник, този демон злат

откъде дохожда в наш безсилен глас?
Откъде ний идем? Накъде се носим?
Тоз въпрос несвиден в остриите въпроси
нашта сваят пробжда. Подкопава нас.

Мигар тук сме ние в битието свое,
възел зъл от змии люти от усое,
червен безоки мигар сме по дух,

зверове жестоки с кървав взор и слух.
То защо сме тука посред таз природа?
Алени цветя са друми на възхода.

Х

Алени цветя са друми на възхода.
Кърви аленеят в бойното поле.
Китки първи на Безсмъртност са криле.
Не ловят куршуми правда и свобода.

Мисли се преплитат, пътища светлеят.
Всичко е нетрайно в трайния Всемир.
Времето безкрайно не познава спир,
пред съдба сърдита зли уста немеят.

Гете е навъсен. Някъде блуждае.
Мълнии събуждат спомените пак.
Горести прокужда от безмълвен мрак.

Взорът му разкъсан Луцифер терзае.
В самотата плаха чува странен глас:
— Гордостта е стряха на разумна сваяст.

XI

Гордостта е стряха на разумна сваяст.
Питам аз: «Какво е гордостта човешка
в този живот пороен, в тази Земя мъртвешка,
где под дъх на гряха чезнем като пласт.

Суетата в нея може би владее?
Може ли скрит накит с блясък дух облича?
Яки и неяви Времето посича.
На Земята пустош върху всичко сей. . .

Старецът си спомни миг един далек
с Лудвиг ван Бетховен: «Вий не прав сте, Гете.
В този свят греховен Ний сме с Вас царете. . .»

Тежини огромни падат в час нелек
на сърце му свито: — Дръзко туй е слово. —
Ек ехти сърдито, глас гърми сурово:

XII

Ек еhti сърдито, глас гърми сурово:
— Той е император на германски род. —
Чувство непознато сепва дързък ход:
— Вий сте композитор! Вий сте име ново.

Лудвиг, запомнете, дързостта наказва.
Цару чест се дава. Почитта е ръст.
Слава величава не познава мъст. . . —
Тъй отвърща Гете с тежка мъка в пазва. . .

Славата в света е силно питие.
Славата е залез в царството зловещо.
Почитта е показалец, че си нещо. . .

Червей скрит дълбае в живо житие.
Мисълта злокобна мъчи гръд отново.
Тъмнота надгробна е като олово.

XIII

Тъмнота надгробна е като олово.
Славни и неславни са в еднаква нощ.
Равни и неравни в мрака са без мощ.
В таз Безмълвност кобна спира всеки говор. . .

Изведнъж се сепна Олимпиец властен.
В сънна сваяст нахлуха огнени ята.
Сред тъмата глуха заблестя врата.
В миг в покоя трепна кабинет нещастен.

На света творецът в странен час среднощен
дверите на Рая разлюля в нощта. . .
Времето сияе. Трае Бъдността.

Величай Певецът Демниург всемощен.
Изпод свод небесен еком еква глас:
— Есента е песен на тъгата в нас.

XIV

Есента е песен на тъгата в нас.
Мойта нощ изгрява. Гасне мощ последна.
Листопад вестява скръб и пустош ледна.
Пада бурна есен в моя сетен час.

Страх и Безконечност вее верски храм.
В богове не верва мойта земна вера.
Людски дух измерва ръст със нова ера.
Щастие и Вечност завещавам вам.

Леденей покоя. Зъл е мракът чер.
Светлина! О, време! Заклучете ада!
Сили спряха. Демон действа без пощада.

По душата моя иде Луцифер. . .
Почва път неземеи Йохан Волфганг Гете.
На свещен Олимп умряха боговете.

МАГИСТРАЛ

На свещен Олимп умряха боговете.
Ангелите със божествен не рушат.
Изгревът рубинен буди върховете.
Слънчеви клепачи над Света трептят.

Плодните полета ширят шир безмерна.
Огнен залез пепелей ръка вечерна.
Леденее зима. Пее листопад.
Издържливост властва в жилава Природа.

Немота и Бъдност ражда Невъзврат.
Алени цветя са друми на възхода.
Гордостта е стряха на разумна сваяст.

Ек ехти сърдито, глас гърми сурово.
Тъмнота надгробна е като олово.
Есента е песен на тъгата в нас.

Е
Д
И
Н
С
Т
В
Е
Н
И
Я
Т

СОНЕТЕН
ВЕНЕЦ

I

Нерадостта плаче. Неволята зрее.
Над царска Виена надвисват тегла.
Из Австрия стенат сломени легла.
Син Дунав е мрачен, загадъчен, пее

и някъде в мрака скръб тиха пилее.
Над сури клисури припада мъгла,
а странната песен о сънна скала
се блъска. Очаква луна да изгрее.

Клон вихър откършва от явор заспал.
Из тая потая на стара Виена,
в раззинала къща, в бедняшки квартал,

в порутена стая, в тъмата студена
Бетховен намръщен, въздиша, мечтай.
Абсурдна реалност душата терзай.

II

Абсурдна реалност душата терзай.
Мечти го опиват, омайват химери.
Земя идеална зад райски е двери,
земята правдива да наиде желай.

В нелюдски окови род людски роптай.
Не стихват бедите, снагата трепери.
Години сурови са в черни чембери.
Къртица укрита в мечтите копай.

Самотен, нещастен, увит във парцали,
но дух е всевластен, велик с идеали,
със твърдост метална летене чертай.

Изтръпват месата. Хлад в жили напират.
Из ЛУННА СОНАТА гальовност извира,
с полуда страдална съдбата играй.

III

С полуда страдална съдбата играй.
Грижовна фортуна чело му целува.
С разбунена струна глух гений общува.
Зад сълза печална разтуха сияй.

Каква е таз мъка, що в ноти витай?
Какъв е тоз повик, що чувства бунтува?
Неволи ли нови в слуха си дочува?
Фатална разлъка ли залез вещай?

Със мъртвата нота се музика прави.
Деца на Живота са пръсти корави. . .
Концерти разкошни се в ноти таят.

Симфонии мощни из ноти струят.
Над устрем юначен надежда светлее.
Мре жертвеник зрачен. Глух листокап вее.

IV

Мре жертвеник зрачен. Глух листокап вее.
Духът е загадка в човешката гръд.
Животът е схватка. Жесток е светът.
Престъпник невзрачен в Смъртта свирепее.

Нима таз Природа без след ще изтлее?
Нима ще погине мечтите духът?
Нима ще изстине мисловната плът?
Нима и народа война ще отвее?

Отключва Бетховен Всемира в нощта.
Дочува непята на ангели песен.
Тъгата е свята във свода небесен.

Титанът духовен разгръща мощта.
Всемирът чудесен величествен пее.
Ек — вихром понесен скръб есенна сее.

V

Ек — вихром понесен скръб есенна сее.
Й дупли раздупля пред снежен валеж.
Стихиите хлипят заключени в скреж.
Снеговната песен се вредом белее.

Над Лудвиг замислен чер облак се рее.
А мисъл поела неземеи летеж.
Към висина смела е вихрен стремеж.
От горест орисан, нем неом немее.

Стихия захваща твореца смълчан.
Гърдите надига изригнала лава.
Светкавици праща пробуден вулкан.

От земна верига човека спасява.
Тъгата изпитва. Душата ридай.
Лелее молитва цветята на Май.

VI

Лелее молитва цветята на Май.
Израства из Хайдн и Моцарт — Бетховен.
Бунтовникът найде във бунта чутовен
на Франция битва безкрайно що трай.

От двадесет втора година дерзай
в прочута Виена. Тоз съдник световен
с десница свещена руши свят греховен
и с доблестни хора нов изгрев вещай.

Творецът от отрано скрит гений открива.
С вълнение странно творбите налива.
И дързък облитва планетния край.

Със гневни пожари на Франция бурна
разбива кошмари под стряха лазурна.
Бол химни изплитва. Земята е рай.

VII

Бол химни изплитва. Земята е рай.
Блести Леонора. Бунт Егмонт облича.
Фиделио с хора безсмъртност предрича.
Кориолан литва и нещо гадай.

Из *Missa solennis* осъмва Безкрай.
Симфонии — с властна се музика кичат.
Най-нежната — Страстна—Бетховен нарича.
Със радости земни Девета ухай.

И чиниш тук цяла Планета се дига
и людската злоба превърнала в цвет,
и чиниш е спряла вред людска верига

и праведна доба владее навред.
Подема се песен. Светът се люлее. —
Ехти свод небесен. Цял Земен шар пее.

VIII

Ехти свод небесен. Цял Земен шар пее.
Из мъка свещена изгрял е Кумир.
Развихря Виена Творби за клавир.
Оркестър предвестен гърми и светлее.

Шестнадесет струнни квартета лудеят.
Над трийсет сонати се носят безспир.
Съдби непознати са сякаш на пир.
Под лъкове лунни наслади се леят.

Нощта е разкошен величествен храм.
Горят вощеници над цяла Вселена.
Вървят мъченици в заспала Виена.

Огромен, всемошен издига се плам.
В миг всичко изгасва всевластната сприя.
Тъгата подвластва. Беда е робия.

IX

Тъгата подвластва. Беда е робия.
На бури предвестник, в разцвет — романтик,
на форми магесни създател велик.
В неволя израства в съдбовна стихия.

В гърдите сърдити тревоги се крият.
По-жилав от корен, по-твърд от челик.
Могъщ. Неуморен. Мащабен. Епик.
Новатор с творбите. Растял в беднотия.

Сублимен. Отважен. Със горда съдба.
Смел. Симфонист снажен. С правдива борба.
Слухът му поробва действителност глуха.

Мечти му прокобва безмилостен бухал.
Бедата не спира. Вей заникът ран.
Хлад тръпем напиря. Животът е бран.

Х

Хлад тръпен напире. Животът е бран.
Еронка плаче. Изнасят Човека.
Лазурът е мрачен. В гроб свършва пътека.
Зла горест извира. Бий страшен тимпан.

Нещаствие тегне над траур развян.
Мъртвецът отива в забрава нелека.
От днес ще почива в постеля немека.
О, кой ще отбегне покоят смълчан? . . .

Зловеща разлъка, теб ужас те казват,
ти трайна си мъка, на пустош си пазва.
Помръкваш очите. Замлъкваш духът.

Прекъсваш мечтите. Жесток е часът.
Над люде страх властва. Къртици в гръд рият.
Огнище угасва. Зли ветрове вият.

XI

Огнище угасва. Зли ветрове вят.
Съдбата е злобен, злокобен кълвач.
Смъртта е надгробен безсънен пазач.
В хралупа безгласна яд змиите крят.

Какво е покоя? Какво — орисия?
Човекът кога е заплакал със плач?
Тоз първи плач трае от изгрев до здрач,
и горестта своя с плач хората пият.

И мигом се мерна езичник Вотан.
Безмълвен и прашен. Със образ невидан.
От кръговрат страшен за казън приижда.

В одежда е черна. С неземеи е стан.
Той иде несвиден от царства далеки.
Вериги замлъкват. Замлъкват пътеки.

XII

Вериги замлъкват. Замръкват пътеки.
Тук всички защо са с език онемял?
Ковчега ли носят на сетна печал?
Под вежди плам стъкват. Със мъка е всеки.

И тихом се с шепот прощават навеки.
Но сегде ли в черно е людската жал?
И злото безмерно вред креп ли развял?
Без ключ е таз крепост. Въпроси нелеки.

— Могъществен Гете! Не правя поклон
на царя. Царете са кървав закон. . .
Туй слово сурово, под покрив тъжовен

отправлям отново: Да, аз съм Бетховен,
с божествена лира; а царят е сган. —
Езикът умира. . . Издъхнала длан.

XIII

Езикът умира. Издъхнала длан.
Разбрали са люде Смъртта по умрели.
Зад сън непробуден Смъртта са видели,
че всичко що спира превърнали в блян.

И ей и Бетховен, тоз земен титан,
що дири душата в задгробни предели,
облича съдбата в безсмъртни повели,
твори свет чаровен, свободен, желан.

— Но що е Животът? Не стигат ми сили.
Суров е хомотът. Изстива кръв в жили.
Не чувам аз вече ни песен, ни тон.

Със мен е обречен и гладен балтон.
Животът бездомен напускам навеки.
Нас нека да помнят потомци далеки.

XIV

Нас нека да помнят потомци далечи,
и цяла Европа и целият свет,
когато похлопа кълвачът проклет,
със гордост огромна да бъдем навеки. . .

И всяка минута от дните нелеки,
обличал Вселена в жив песенен цвет,
сред мрачна Виена отправял завет
към смяна прочута. . . Реки бързотеки

са людските доби. Къде те спешат?
Къде ли пресекват търговните звуци?
Къде ли отекват бунтовни юмруци?

Прокоби и злоби кога ли ще спрат?
Човешки род крачи и мрачен той грее.
Нерадостта плаче. Неволята зрее.

МАГИСТРАЛ

Нерадостта плаче. Неволята зрее.
Абсурдна реалност душата терзай.
С полуда страдална съдбата играй.
Мре жертвеник зрачен. Глух листокап вее.

Ек — вихром понесен скръб есенна сее.
Лелее молитва цветята на Май.
Бол химни изплитва. Земята е рай.
Ехти свод небесен. Цял Земен шар пее.

Тъгата подвластва. Беда е робия.
Хлад тръпен напиря. Животът е бран.
Огнище угасва. Зли ветрове вият.

Вериги замлъкват. Замръкват пътеки.
Езикът умира, издъхнала длан.
Нас нека да помнят потомци далеки.

И
З
Г
Н
А
Н
И
К
Ъ
Т

СОНЕТЕН
ВЕНЕЦ

I

Над Полша пей печал. Над Полша креп роптай.
Превратности сурови гърмят под небосклони.
Без милост са окови. Зловещи са закони.
Разкъсан идеал под нем ярем ридай.

И сякаш нивга тук лъч слънчев не сияй.
И нивга смях детински смарагд звънлив не рони.
И сякаш лъх планински е спрял под росни клони.
Умрял е всеки звук под синия безкрай.

Неволята е зла. Дълбок е черен креп.
Тревоги и тегла растат в живот нелеп.
Надежда не умира. В тъги светът увит е.

Съмнение с беди терзае мъжка мощ.
Зъл бухал коб реди. Змия е всяка нощ.
Ад призраци простира към полската обител.

II

Ад призраци простира към полската обител.
Певецът е бунтовен. Бунтовна носи длан.
Тоз мъченик съдбовен, съдбовен сбъдва блян.
В борбата ръст набира. Ратува с тъмнините.

Осъден е певеца. Във дните на бедите
в Русия Пушкин среща — поета-великан.
Из дружбата гореща израства мост желан.
На равенство венеца окичва им главите.

Върховния поет на полския народ
зове под стяг развет в бой с черния хомот,
ведно с тръба и лира — рушител и творител.

Поет и драматург на полската книжнина.
Човек и демиург на нова светлина.
Агонията спира. Трепери поробител.

III

Агонията спира. Трепери поробител.
Под полските огнища укрита лава ври.
Разпъва страх пълчища. Земя под гнет гори.
Позора не съзира надменния мъчител.

Гневът незрим е вихър. Неправдата е зрител.
На мъката ръката събаря канари.
В реката невъзпята безумие цари.
На равнината тиха стихия е пазител.

Но щом удари час на кървава разплата,
ще ревне гнев на глас, ще загърми земята, —
разкъсан идеал сплотен ще засняй.

И всеки патриот с оръжие ще литва,
да срине чер хомот в безмилостната битва.
Дух смел е стяг развял. Къртица пръст копай.

IV

Дух смел е стяг развял. Къртица пръст копай.
Реват в морето бури. Талази се надигат.
Прелитат птици сури. Вълнения изригат.
Въстава род заспал. Ход волен величай.

Предвестницата чайка невреме гадай.
Във бурята ще рухне злокобната верига.
Жив огън ще избухне из свята полска книга.
Родината е майка. Род — свобода желай.

Съдбовният поляк, роден в свещена Литва,
глед впила в Аюдаг и тих мълви молитва.
Връх ревом заревал, бунт гневен стих чертай.

Снежовната чалма на Аюдаг в мрак свети.
Мицкевич сред тъма лей Кримските сонети.
Алей от кръв кинжал. Бой свобода вешай.

V

Алей от кръв кинжал. Бой свобода вещай.
Тез двама смели сина, певци на два народа.
Тез двама исполина — слънца на небосвода,
с тях цветом разцъфтял свободен людски край.

Един е Пушкин славен. Светът тоз гений знай,
а друг Адам Мицкевич — дух с доблестна природа,
воювал с пански плевни, в чужбина пил несгода,
на богове е равен, — със мъжество сияй.

От тези двама днес съдбовници — певци,
от тез творци със чест, от тез мъже — смелци,
тоз кой е, що пулсира в гърдта на бъднините?

И двамата са сваят на цял човешки род,
и двамата са глас на роби и възход.
Мъстта из гнет извира. Надига гняв гърдите.

VI

Мъстта из гнет извира. Надига гняв гърдите.
Отекват барабани. В борба юмрук твърдней.
Духът люлей камбани. На смърт народът пей.
На клетва се опира заветът на бойците.

Гърми бунтовна песен. Гръм срещат равнините.
В лет вихрен са конете. Хоругва се ветрей.
Безстрашни са мъжете. Феб в боя аленей.
Светлее свод небесен. Отстъпват тъмнините.

Туй може би е сън отважен и мечтан.
Туй може би е звън миражен и незнан.
Безкраен е Всемира. С криле са висините.

Внезапно, без слова, се сбъдва блен свещен,
се срещат върха два: Мицкевич и Шопен.
Молитвен миг напират. Безумни са мечтите.

VII

Молитвен миг напират. Безумни са мечтите.
Поет и композитор — две бурни светила,
на Време вихровито — две звездени крила.
С тях Полша ръст набира. С тях Полша е в звездите.

Въртят се странни танци. Шопен опива дните.
С магична Полонеза Задушница се сля.
Луната белобреца унася в блян чела.
Балади и романси милуват с длан душите.

Шопен е пианист и крал е на клавира,
Шопен е компонист. С божествена е лира.
Под полски идеал безсмъртие чертай.

Мицкевич е бунтар, зидар на свет заветен.
Мицкевич е звънар, гробар на гнет столетен.
Из мрак е Феб изгрял. Велик народ дерзай.

VIII

Из мрак е Феб изгрял. Велик народ дерзай.
Изгнаник и страдалец. Трибун и литератор.
Професор и скиталец. Борец и конспиратор.
Човешки гнет узнал със дух нов свят дълбай.

Във Цариград поета неуморим витай,
и в дни на Кримска битва расте в пропагандатор
със меч, с перо, с молитва блести организатор
и полските момчета събира в чужди край.

В Лозана горд цари над римска книжнина.
В колеж дьо Франс, в Париж, славянска светлина
разнася. Бъднини извлича из тъми.

За гордост и прослава на Полша мъченица,
Пан Тадеуш създава поетската десница.
Цъфтят съдбовни дни. Луд развигор шуми.

IX

Цъфтят съдбовни дни. Луд развигор шуми.
Мечтания какви ли ще наидеш в таз чужбина?
В скръб капят мъжки сили, далече от родина,
и буйни младини изгасват във тъми.

— Горкò, горкò на нас. . . над нас тъга ръми. . .
И тук сега сме чужди. . . Безплодни дните минат,
не трогват наште нужди. — Гробове свидни зинат.
Отнийде нема спас желан да загърми.

— Приятелите шум повдигат вероломен
и чакат да умрем, да ни направят помен. —
Попарват нас слани. Чер угар в дом дими.

Наш пряпорец е нем. Кой нази ще пожали?
Към гроба води друм. Растем без идеали. . .
Кълният се бъднини. Рушат се зли тъми.

Х

Кълнят се бъднини. Рушат се зли тъми.
Жестокостта е слаба. Не спира тайна буна.
Мъстта е съдник храбър, разплатата — фъртуна.
Над властните злини зловещ гърмеж гърми.

Кажете, кой ще спре въстанали камни,
когато жребий гневен десницата целуне
на роба гърмотевен? Гневът е луда струна,
а бурята — море. Тоз дух кой ще сломи?

Яремът е нелеп. Со стръв е тъмнината.
Камшикът е свиреп. Със кръв е свободата.
Рождения олекват без кърви и печали.

И всяка капка кръв пролята е света,
и всеки син е лъв в борбата със гнета. . .
Ектения отекват в смълчани катедрали.

XI

Ектения отекват в смълчани катедрали.
Молебен се извършва за мръкнали слънца.
Неволята прекършва старици и деца.
Могилите упрекат наследници заспали.

На господата се молят подмолни кардинали,
зоват с молитва бога набожните лица.
Безсънна тревога обвила е сърца,
в ръце на божия воля надежди са предали.

Стенания и мъки изгнаникът дочува.
Въздишки и разлъки в душата му нахлуват.
Разбунени жребци в очите му блестят.

Над Полша мъченица пак изгревът ще съмне.
Земята е светица. Ще спре робия тъмна.
Възвишени бойци безсмъртие творят.

XII

Възвишени бойци безсмъртие творят.
Спря изведнъж Поета над легион несреден.
Разтръшва го несрета. Настръхва, в зной е леден.
Безмилостни крадци душата му крадат.

Поваля го холера. Морници го морят.
Гасней Адам Мицкевич, Бургас е с лоб наведен.
Ars longa, Vita brevis, заглъхва вик последен. . .
Завети с твърда вера остават да пламтят.

— О, Полшо-юнакиньо, вей вечния покой.
О, майчице-светиньо, залезва изгрев мой,
предай на тез смелци, на тези що творят

с народа свободата и храбро мрат за нея,
предай в завет борбата на нашата Идея.
Изгнаници-дейци в съзвездия горят.

XIII

Изгнаници — дейци в съзвездия горят.
И моя дух ще бъде злощастник и изгнаник.
От враг съм аз осъден да бъда в Полша странник.
Слепци и чужденци мой прах ще клеветят.

Аз бродих из Европа. Там страшен е светът.
Не надох топли люде. В Париж духът е в заник.
Навред аз бях прокуден. На бунта бях посланик.
Бе с ропот моя вопъл. Растеше с мен духът.

На цял човешки род тоз дух в завет предавам.
Със Конрад Валенрод аз правда възвишавам.
Под свита гръд олеква, щом мреш за идеали.

Заветен мой народе, ний с теб врага ще съдим,
ний носим дух свободен, ний с тебе ще пребъдем.
Чембери черни секват. Бял изгрев Полша пали.

XIV

Чембери черни секват. Бял изгрев Полша пали.
И сякаш пак се връща далечен тъжен ден,
до горестната къща — где властва мрак стаен,
где слънчев пек не пеква, где бурните анали

в нерадостни тъмници със гробен са заспали.
Париж — град неспокоен, със марша на Шопен
изпраща храбър воин, Певецът дръзновен.
Простенва стон в зеници. Векът Човека жали.

И сякаш пак навява отново тъжен миг,
Париж пак онемява пред Съдника велик.
Народа дъх е спрял. От скръб Париж ридай.

Пак марша на Шопен. Пак бурния акорд.
И Вавел е сломен пред Великана горд.
Над Полша пей печал. Над Полша креп роптай.

МАГИСТРАЛ

Над Полша пей печал. Над Полша креп роптай.
Ад призраци простира към полската обител.
Агонията спира. Трепери поробител.
Дух смел е стяг развял. Къртица пръст копай.

Алей от кръв кинжал. Бой свобода вещай.
Мъстта из гнет извира. Надига гняв гърдите.
Молитвен миг напират. Безумни са мечтите.
Из мрак е Феб изгрял. Велик народ дерзай.

Цъфтят съдбовни дни. Луд развигор шуми.
Кълнят се бъднини. Рушат се зли тъми.
Ектения отекват в набожни катедрали.

Възвишени бойци безсмъртие творят.
Изгнаници — дейци в съзвездия горят.
Чембери черни секват. Бял изгрев Полша пали.

Г
Е
Н
И
Я
Т
Н
А
Р
У
С
И
Я

НЕОБИКНОВЕН
СОНЕТЕН
ВЕНЕЦ

I

Неволи ходят по Русия.
Ограбва кръв помешчик лют.
Царува царска тирания.
Копай в гърдите скритен смут.

Навред вали тъма студена.
Без свещ е цялата вселена.
Нощта е непокрит ковчег.
Умира сетният човек.

Зловещо зеят небесата.
Незрим звънар звъни безспир.
Светът е страшен манастир,
в креп монахиня е луната.

Ридае тъжна тишина.
Анчар вещае кончина.

II

Анчар вещае кончина
и скрива корени отровни.
Мълчи заключена страна
и ронят стон уста тъжовни.

Отнийде ветрец да повей,
отнийде зрачец да изгрей.
Пустеят опустели степи.
Владеят времена свирепи.

Навсякъде рушевини
и грозни горестни руини.
Върлуват сякаш зли години
и траят още зли войни.

Черней безмилостна робия.
Грозней човешка орисия.

III

Грозней човешка орисия
и тегне непросветна нощ.
Наведен гръб камшици пият.
Гладът пресекува всека мощ.

Безлюдни съдбини витаят.
Тъмната призрази терзаят.
Из мрак изгрява огнен лик.
Подземен затънява вик.

Потрепват черни черноземи.
Израства многогранен Храст.
Из странен Храст потича власт
на страстни огнени поеми.

Заплаква в мрака бъднина.
Отеква сънна тишина.

IV

Отеква сънна тишина.
В миг закънтява горда лира.
Душа облича светлина.
В летене птица мощ набира.

Минават песни на ръка.
Огньове в жилите текат.
Съзвездия огнища палят.
Дъбрави ветрове повалят.

Боязън трескава снове.
В гърдите пей съдбовен огън.
Поробва погледи тревога.
На бунт каторгата зове.

Шуми забрава бавна Лета.
Родина гине без просвета.

V

Родина гине без просвета.
Трахома руски род слепей.
Гнети нерадостна несрета.
Всеруската земя немей.

А вихром с Храста многогранен
израства гений многостранен.
Искрата ще избухне в плам.
Ще рухне робски гнет и срам.

И виж просветва веч лазура,
и лумва руската земя.
Звезди разкриват сред тъма
всеруската литература.

Прелита пламенна комета.
Достойна битка е подета.

VI

Достойна битка е подета.
Вървят каторжници в Сибир.
Плющят камшици, лаят псета.
Гладът не знай ни сън, ни мир.

Не спират горести сурови.
Духът е окован в окови.
Свободен дух желай простор.
Просторът е в Сибир—затвор.

Свободен дух желае слънце,
а слънцето е клетка, мрак.
Не знай решетка слънчев зрак.
Духът е роб, а зракът—зрънце.

Врагът е сляп, врагът е глух.
Извира непрестанен дух.

VII

Извира непрестанен дух.
Теглата са могъща сила.
Разлиства в пролет клонът сух.
Цветя поникват из могила.

Цветя са рожби на мечти.
В цветя безсмъртни цъфти.
Шуми и расне Храст съдбовен.
Гърми и екне глас гърмовен.

Дворецът клет плете интрига.
На царя леденей мощта.
Пламтят съзвездия в нощта.
Ехти разбунена верига.

Простенва плахо мракът глух.
Ядът кипи в напрегнат слух.

VIII

Ядът кипи в напрегнат слух.
Тръба е Пушкинова лира.
Безсмъртен е свободен дух.
Духът свободен не умира.

Разнищва трескави тъми.
Набира сили и гърми.
Събужда векове заспали.
Зове към нови идеали.

Певецът горд кинжал кове.
Певецът над Русия властва.
В Онегин Чайлд Харолд израства.
Лорд Байрон в Пушкина снове.

В двореца царят лоб навъсва.
Полтава духове разтърсва.

IX

Полтава духове разтърсва.
Проеква мощен руски глас.
И еком мрак зловещ прекъсва.
Кове Певецът нова сваят.

И в миг — дуел и смъртна рана,
и страшна вест света захвана.
Но мир не знае властен цар.
Трепери в ужас господар. . .

— Погиб поэт! — Невольник чести —
пал, оклеветанный молвой. . . —
Простенва тръпния покой.
— С свинцом в груди и жаждой мести. . . —

Гласът на Лермонтов зове.
Убит е гордия певец.

Х

Убит е гордия певец
на тъжна майчица Русия.
Но де е тоз свиреп свинец,
що може слънце да убие?

Едно е слънце в небосвод,
един е Пушкин в руски род.
Из храста странен многогранен
извира Пушкин постоянен.

И с Лермонтов в нощта звезда е.
И с Достоевски тук блести.
И с Лев Толстой могъщ цъфти
И с Гогол в бъдещето трае.

Туй слънце грее без конец.
Шар земен пее с тоз творец.

XI

**Шар земен пее с тоз творец.
И Тургенев със него свети.
И Горки — негов е венец.
На прозаисти и поети**

**из тоя необятен шар
е образец и стар другар.
И Маяковски — бурен гений,
и нежния Сергей Есенин**

**и всички с мерената реч,
що украсяват руско слово
и всички — обществото ново,
що с Ленин носят надалеч**

**у Пушкина отдушник търсят.
Крилат език тъми разпръсва.**

XII

Крилат език тъми разпръсва.
Не Ленски сякаш пред двубой,
с тъга природата разтърсва,
не някой друг човек, а Той

с въздишка сбира сетни сили:
— Куда, куда вы удалились,
Весны моей златые дни? . . . —
И в глух покой свинец звъни. . .

И сякаш спряла бавна Лета
умрелите да носи в Ад.
И сякаш януарски хлад
край тиха Нева бурно шета.

И сякаш смърт върви без шум,
и сякаш пак свисти куршум.

XIII

И сякаш пак свисти куршум.
Раззвива гробната тъмница.
Животът е неспирен шурм.
Не спира жива върволица.

И царят с царския дворец,
и Дантес — този чужденец,
и таз Наталия красива,
забрава и земя покрива.

Но щом навее януари,
разлиства спомени смъртта,
напират сенки в паметта
и се отварят рани стари.

Но смърт не знай свободен ум.
Немей Смъртта пред жизнен друм.

XIV

Немей Смъртта пред жизнен друм.
Плътта е смъртна и умира,
замлъква нея всяк куршум.
Кой ще замлъкне горда лира?

Човекът смъртен е поет.
Поетът е свещен завет.
Завет свещен е чест и слава,
на бъдещето се предава.

Родът човешки е възход,
делата са пътека славна.
Кипи безспир борба неравна
поета пее с цял народ:

И мен с народа мъки пият.
Неволи ходят по Русия.

МАГИСТРАЛ

Неволи ходят по Русия.
Анчар вещае кончина.
Грозней човешка орисия.
Отеква сънна тишина. . .

Родина гине без просвета.
Достойна битка е подета.
Извира непрестанен дух.
Ядът кипи в напрегнат слух.

Полтава духове разтърсва.
Убит е гордия певец.
Шар земен пее с тоз творец.
Крилат език тъми разпръсва.

И сякаш пак свисти куршум.
Немей Смъртта пред жизнен друм.

К
Л
Е
Т
Н
И
К
Ъ
Т

НЕОБИКНОВЕН
СОНЕТЕН
ВЕНЕЦ

I

Нотър Дам ридае. Во Франция е жал.
Ни един владетел не знай такава чест.
Времето витае над страшната печал.
Смелочел радетел сам заминава днес.

Тоз некоронован владетел на света,
тоз звънар сублимен на людска свобода,
тоз бунтар книжовен, тоз рицар на честта,
туй значимо име в човешката следа,

глас е от амвона на дръзновен пророк.
Този чудотворец, мечтател и орел,
тоз смълчан прозорец, от Вечността е цел.

С гняв руш закона, кован от свет жесток.
В скръб са полилеи. Париж е смъртно блед.
Алени ален прощават се с Поет.

II

Алени ален прощават се с Поет.
Нявга комунари разтърсиха Париж.
Още се алее от кърви свет завет.
Смелите другари незнаен гроб укри.

Френската Комуна разбунни людски род.
В призрачни надежди реалност жива вля.
Свобода целуна бойците под хомот.
Светна лъч под вежди, гладът в бунт общ се сля.

Екват сякаш още жестоки боеве.
Тътнат канонади. Разнасят смърт коне.
Бурни барикади не свиват колене.

Сякаш мрака нощем разкъсват викове,
край безкраен трае. Дъхът от стон е спрял.
Вик зловещ витае. Париж е вежди сбрал.

III

Вик зловещ витае. Париж е вежди сбрал.
Веят вековете. Легенда пей за тях.
Ореол сияе над съдия заспал.
Тегнат флаговете над тленен земен прах.

Всеки миг е спомен и всеки лик познат.
Личности се виждат дошли за прошка тук.
Опус е огромен, могъщ и необхват.
Времена приждат под тъжен бавен звук.

Слънце е, а сякаш се спуска нощен мрак.
Скритен глас отключва вратите на Смъртта.
Тишина излучват косите на нощта.

Земна бездна чака неземеен саркофаг.
Мисъл сиротее, а стих е недопет.
Изгревът тъмнее под онемял трицвет.

IV

Изгревът тъмнее под онемял трицвет.
Всяка смърт е тежка и всеки гроб — зловещ.
В нас смъртта живее. Смъртта е сън и гнет.
Над земя човешка смъртта е тиха свещ.

Странна притча зная. Скръб буди моя дух.
Притчата разказва за изненадна смърт.
Там в гробовна стая, там изпод покрив глух,
зинела е пазва и екнел говор твърд.

— Ний сме неделими. Разделя нас Смъртта.
Жалба не жалете, аз всеки миг съм с вас.
Моя дом е светъл. Смехът е моя глас.

Неунищожими сме смени на света.
Част сме от Всемира. Светът е многострун.
Зло Земя раздира. Отива си Трибун.

V

Зло Земя раздира. Отива си Трибун.
Бездните разгръща безсънен невъзврат.
Члун самси не спира. Подкарал Харон члун.
Никой не се връща. Лъчи и сенки бдят.

Може би човешка измама трай в света,
може би заблуди будуват в глед и слух,
зад врата мъртвешка е сън и пустота.
Кой ще да пробуди умрял човешки дух?

Тишините пеят. Там Вечността немей.
Немощна е участ заключени очи
ключом да отключва. Изгаснали лъчи

в мъртъв мрак не греят. Там самота владей.
Тъжна хорска орис, топи се като снег.
Изтощен от горест, умрел е горд Човек.

VI

Изтощен от горест умрел е горд Човек.
Мъртъв се вълнува със хората навън.
В саркофаг отворен сред буреносен век,
може би сънува последния си сън.

Може би не иска да стане земен пак.
Иска да почине от гнев и рев далеч.
Мъртва пот го плиска в самотен саркофаг.
Сякаш в огън мине под смъртоносен меч.

Сякаш романтикът поел отново път,
с бури се сражава, посреща ветрове,
със ръка корава поваля врагове.

Ватерло го вика и Клетници зоват.
Мигом бой замира. Мрак висне тъмнорун.
Огнен стон не спира на пръстен пълнолун.

VII

Огнен стон не спира на пръстен пълнолун.
В креп Планета тъне. Тъгата нема спир.
Бол в душа извира. Кълве в душата клюн.
Людски род без сън е. В немир е людски мир.

Сякаш се събужда заспалия творец.
Става страшен, снажен, възвишен исполин.
Сънна скръб прокужда. Напомня стар мъдрец.
Посред свят миражен — Юго е сам-самин.

— Отворете входа, аз виждам слънце в мрак.
Гаврошчета, спрете, нетленен съм със вас.
Люде, запомнете, в съня съм буден аз.

Вековете ходят със моя саркофаг.
Чист съм и без корист, със име съм Човек. —
Неразумна орис пресеква бурен век.

VIII

Неразумна орис пресеква бурен век.
Бог е Безпросторност, Начало е и Край.
С плът душа говори, душата трай навек.
Дълг е Отговорност. Във ад наस्ताва рай.

Вий разумни твари, вий жалки същества,
вий на лъст и сласти осъдени души,
чари и поквари са ваште пиршества,
вас подвластват страсти, зъл демон вас руши.

В свята Безконечност аз влизам с чистота.
Вервам в бог всевишен, владее той над нас.
С огнен плам нескришен в душата вервам аз.

В Безначална Вечност аз нося висота.
Пролетта е слава на младост и снага.
Есента навява самотност и тъга.

IX

Есента навява самотност и тъга.
Клони скреж съблича. Върлуват ветрове.
Жилава дъбрава е немощна сега.
Скрит творец наднича над голи лесове.

Бедни, добри Тео! И аз без суета
сам в мъгла ще влезна. Плътта ми ще линей.
Немом ще изтлея сред нема немота.
Всичко ще залезне, що в тоя век светлей.

В зиналата яма ще влезне всяк самин.
Порти не заключват. Очакват сред нощта
неумряла участ да хлопне на врата.

В туй отмяна няма. Владей закон един
Лета е забрава. Нечист се лей снега.
Ропот изтезава греховната снага.

Х

Ропот изтезава греховната снага.
Вехти дрехи влачи измъчена съдба.
Господар сменяват ковчези и блага.
Дните са палачи. Животът е борба.

Шумата е дреха. Стебла са жилав ръст.
Шума зеленее под дъх на пролетта.
Листопадна стреха погубва бурна мъст.
Гороцвет грознее под дъх на есента.

Листи си отиват. Остават дървеса.
Хората са листи. Животът е стебло.
В битки поровисти оглежда се добро.

Битка е гневлива под дивни небеса.
Люде-исполини безсмъртие вестят.
Аметисти сини загадъчно блестят.

XI

Аметисти синк загадъчно блестят.
И Юго чутовен е исполин един.
Между властелини сред царство на духът.
И Балзак чаровен с Юго е властелин.

Есмералда плаче. Блед Жан Валжан немей.
Квазимодо пъшка, отправя богу вой.
— Не бъди бог мрачен. Зли мълнии разсей.
С тази сила мъжка един творец е той.

— Квазимодо, сине, раздиращ вой смири.
Тоз е вой пустинен. В очи пороя спри.
Аз и теб създадох. В живота нема теб.

Дъще, Есмералдо. Разкъсай черен креп. . .
Спря Юго. Скръб клета разби о канаря.
Юноши в несрета с жал Жан Валжан помри.

XII

Юноши в несрета с жал Жан Валжан покри.
Личността разделят трагедия и фарс.
В личността начета превратността се кри.
Личността е цела от суета и страст.

Кървав император над Франция владей.
В пранги и тъмници е окован духът.
Душегуб Диктатор е хищник и злодей.
Чест на мъченици за свобода що мрат.

С гняв е мойта лира. На правда съм войник.
Мъртъв се сражавам за свободата аз.
Роби защитавам. На бедността съм глас.

Свята мъст набира Изгнаникът велик.
В Тракия напета Априлска буря ври.
Горд Юго кланета на българи разкри.

XIII

Горд Юго кланета на българи разкри.
В ужас е Европа. Без жал е ятаган.
С яд е байонета. Въстание гори.
Иде с конен тропот увълчен ураган.

Рожби са изклани. Потъват майки в кръв.
Перушица хлипа. Батак е без уста.
Ризи са раздрани. Излял османец стръв.
Време пепел сипе. Бездомна е нощта.

Зрителко Европо, без съвест ли си пак?
Кървава Плането, не виждаш ли, кажи?
В пустош са полета. Свод осквернен тежи.

Вред е стон със вопъл и непреходен мрак.
Броди Смърт в градини. Европо, спри врагът.
Още гневом чиниш протестите гърмят.

XIV

Още гневом чиниш протестите гърмят.
Бонапарт е жалък и Луй Наполеон..
Траурни коприни над саркофаг шумят.
За Юго е малък тоз френски Пантеон.

Мълнията ярка пресича небосвод.
Всичко се смълчава. Вий буря. Бие град.
Триумфална арка на Вечност дава брод..
Слава зашумява в духовен траен свят.

Сетен час започва. Творецът сякаш в миг
от ковчег се дига: строг, мълчалив и блед.
Непозната книга отключва с верен глед.

Заник се отстрочва на странен романтик.
Стяг трицвет сияе. Париж Смъртта е спрял.
Нотър Дам ридае. Во. Франция е жал.

МАГИСТРАЛ

Нотър Дам ридае. Во Франция е жал.
Алени алеи прощават се с Поет.
Вик зловещ витае. Париж е вежди сбрал.
Изгревът тъмнее под онемял трицвет.

Зло земя раздира. Отива си Трибун.
Изтощен от горест умрял е горд Човек.
Огнен стон не спира на пръстен пълнолун.
Неразумна орис пресеква бурен век.

Есента навява самотност и тъга.
Ропот изтезава греховната снага.
Аметисти сини загадъчно блестят.

Юноши в несрета с жал Жан Валжан покри.
Горд Юго кланета на българи разкри.
Още гневом чиниш, протестите гърмят.

ПАТРИАРХЪТ

ОБЪРНАТ
СОНЕТЕН
ВЕНЕЦ

I

Надмоя лоб белязан жребий бди.
Разпъва робство моята земя.
Нерадост в пролет дървеса шумят.

Подслон на стон са моите гърди.
Ни лъч-надежда, нито лъх-покой.
И аз съм тук сразен сред лют двубой.

Пред мен пустее призрачна пустиня.
Животът сякаш е за мен умрял.
Аз нямам изгрев, моя здрач е спрял.
Не грее слънце в синевата синя.

Дете съм на Родина-юнакия.
И мой народ е нявга тук цъфтял.
И той на този свят е нещо дал. . .
А гнет притиска майчица-робиня. . .

II

А гнет притиска майчица-робиня.
Села проплакват. Гаснат градове.
Чернеят дъщери и синове.
Под иго мре греховна монахиня.

Таз горда мъченица и светиня
пет века брулят върли ветрове,
пет века хулят смъртни врагове,
пет века гонят като просякиня.

Тъмници. Издевателства. Позор.
На бунт зове Бенковски непокор.
С байрак е Райна—българска княгиня.

Голготи. Мъченически венци.
Пожари. Пепелища. Бежанци.
Тегла тежат. Не стихва милостиня.

III

Тегла тежат. Не стихва милостиня.
Безредие. Безправие. Злини.
Не спират писъци и ругатни.

Нощта е в изнемога, сиротиня.
Навред блуждаят старци и деца.
Сноват навред настръхнали лица.

Над своето паство Патриархът бди.
Умът му светла летопис разгръща.
Умислен търси бащината къща,
умислен търси майчини следи.

Ридае радост в горестни гърди.
Духът тъмата в светлина превръща.
Езикът е баща на сваят могъща.
Език свещен на внуци и деди.

IV

Език свещен на внуци и деди,
без тебе Правдината би мълчала,
без тебе Бъднината би заспала.
Светът би бил Безкрайност от бедн. . .

Зндарю наш, благословен бъди!
Теб хубост търпелива е тъкала,
Теб музика правдива е зовала.
По чест, по съвест, съдникко, съди!

Внезапно израстя и зашумя
под роден свод на българска земя,
изконен, исполински бор съдбовен,

сред сънен Сопот в бащиния двор,
изви се под балкана странен бор.
България захвана зов синовен.

V

България захвана зов синовен.
И зов отекна в доблестната кръв.
Глава надигна българският лъв.

На буря забумтя байрак бунтовен.
До дядо внукът в песента се влял.
Хайдутска песен рони бурна жал.

С деца чутовни расне род чутовен.
С деца светливи светъл е родът.
С дела юнашки храбър е духът.
Нивята мрат под бурена отровен.

Събаря бавен жар чинар вековен.
Росата е на утрото дъхът.
Без паметната книга крей умът.
Изгрява изгрева на дълг върховен.

VI

Изгрява изгрева на дълг върховен.
Набъбва буря в българския дух.
В свещена древност влизат взор и слух.
Набира бъднина подем духовен.

Зрей благослов в камбанен зов черковен.
Подранва странен огън в тланик* глух.
Разлиства и шуми стар явор сух.
Гърмят вериги, тътне гнет гробовен.

Отекват еком Ековете бурни,
подема им море разбунен зов,
назад ги връща с гневен вик суров.

Реват вълни под сводове лазурни.
В нощта изтичат върли времена.
Върви към слънце българска страна.

* Тланик — огнище.

VII

Върви към слънце българска страна
и плаче: Питат ли ме де й зората,
и крачи: Питат ли ме де й земята.

И пее: Горда Стара планина.
Отеква в мрака: Вей се черно знаме!
Земята в кръв е. . . Минал страшен пламен.

Отец Паисий вика с мощен глас. . .
И ей от Струга Братята чудесни
де сбират Български народни песни
от ранна ранина до късен час.

Раковски, Левски и Бенковски в свят
народна раснат доблестни и честни. . .
Рушат се робските вековни плесни.
Алее бъдност. Българче съм аз.

VIII

Алее бѣдност. Българче съм аз.
Разцѣфва пролет. Цветове ухаят.
Стада буюти по поле играят.
Шуми, разказва стар столетен храст.

Кавал в свирнята лей вълшебна сласт.
В тревата росна бисери сияят.
Орли кръстати в синя вис витаят.
Припада пладне. Тих настава час.

Природата е Вазова дарила,
със дивен дих на Гюргя Самовила,
със мъжка сила и със луда страст.

Природата легенди му е пяла.
България—душата си му дала.
Незрим на Царевец разлиства Бряст.

IX

Незрим на Царевец разлиства Бряст.
Легенди пеят. В тръпки тръпнат мури.
Тъга погубва кървави божури.

Без жал минава яростният мраз.
Събития. Превратности и слава.
Разпъва траур старата държава.

Нощта е няма сянка в чернина.
Легенди пеят. Царевец потрепва.
Над ядна Янтра сънен мрак се сепва.
Трапезица потъва в хладнина.

Минава сякаш още зла слана.
Пожари нова кончина нашепват.
Смъртта е съдник. Битката—свирепа.
Венците са на мъртвите храна.

Х

Венците са на мъргвите храна.
На Патриарха паметта е будна.
В нощта излъчва святост изумрудна.
Сърцето му облича светлина.

В ума му се сменяват времена.
Взор жаден впива в тишината студна.
Под веждите му зрее песен чудна.
И ей я цариградската стена.

Со Симеонови войници се слива.
Със българско «ура» злина разбива.
В миг — ужас. Ключ. Беласица. Война.

Не виждат Самуилови зеници.
Приждат ослепени мъченици.
Аглика цвете плаче в планина.

XI

Аглика цвете плаче в планина.
България възпял всестранен гений.
И дал възторг на българските смени.

От първи ден на нашта старина
следял безсънен българската горест.
Надежди вливал в нашта бурна орис.

Великият певец възпял е нас
и пазил нас от диви глупци,
и газил с крак безстидни купци,
Родината окрилял всеки час.

Той сявга бил е на народа глас.
Воювал с нихилисти, родогубци,
воювал с егонисти сребролюбци. . .
Зове към памет нашта родна сваяст.

XII

Зове към памет нашта родна сваят.
Не връх е Вазов — планина безкрайна,
със луда вис и красота омайна,
той с Вечността измерва своята власт.

Не бор е Вазов — исполински бряст,
от дивно царство на съдба сияйна,
где властва свобода и правда трайна
и приказки вълшебни пеят с глас.

На планината — слух са върховете,
на времената — дух са вековете.
Разперват се крилата в бурен час.

Връх Юмрукчал — на Ботев е обречен. . .
А Мусала — тоз наш самотник вечен?!
Отвред навлиза Вечността у нас.

XIII

Отвред навлиза Вечността у нас.
С «Под игото» България живее.
Със «Епопеята» народът зрее.

На българското слово са елмаз.
Под игото е Мусала върховен.
А Епопеята — подем книжовен.

Грозней без Шипка Стара планина.
Без опълченци Шипка сиротее.
Историята с Вазов се гордее.
Без Вазов в нея зее празнина.

Пустей без Вазов родна равнина.
Език рожден без Вазов самотее.
След Вазов нашто утро се белее,
върви с творци към светла сетнина.

XIV

Върви с творци към светла сетнина.
От доктор Кръстев клеветен и хулен.
От зъл Славейков обруган и брулен.
Изтрит от Пенев в родна книжнина. . .

С гърди посрещал всякоя злина.
Разбулвал с ярост враг с лъжа забулен.
Без милост спепелявал жар потулен.
С гигантска шепа сипел светлина.

Тоз горд певец, тоз исполин сърдечен,
от Гео Милев Патриарх наречен
с нас слънчева България гради.

На смелия пророк гърми гласът:
— Но моите песни все ще се четат.
Над моя лоб белязан жребий бди.

МАГИСТРАЛ

Над моя лоб белязан жребий бди.
А гнет притиска майчица робиня.
Тегла тежат. Не стихва милостиня.

Език свещен на внуци и деди.
България захваща зов синовен.
Изгрява изгрева на дълг върховен.

Върви към слънце българска страна.
Алее бъдност. Българче съм аз.
Незрим на Царевец разлиства Бряст.
Венците са на мъртвите храна.

Аглика цвете плаче в планина.
Зове към памет нашта родна сваяст.
Отвред навлиза Вечността у нас.
Върви с творци към светла сетнина.

Г
Р
А
Д
И
Н
А
Р
Я
Т
Н
А
С
В
Е
Т
А

НЕОБИКНОВЕН
СОНЕТЕН
ВЕНЕЦ

Новият Вестител Индия кръстосва.
Спре в гърдите дих неземен бурен блян.
Лумва страст в очите, сякаш гръд докосва,
на брега на тих Индийски океан.

Залюля се старец от внезапна мисъл.
Лоб неблагодарен страшен страх изписал.
И с тревога скришна промълвял едвам:
— Не навеждай, Кришна, мен на грях и срам.

Промълвял и спрял е старият Страдалец.
Звездна нощ припада над смълчана шир.
В плът греховна бавно завладява мир.

С ум далек се носи белобрад Бенгалец.
Странен е света. Говори и мълчи.
Алени цветя обличат го в лъчи.

Алени цветя обличат го в лъчи,
а кръвта измъчва демон неспокоен.
Страшен е гнета на пъкленни очи.
Двоен свет излъчва двойник нераздвоен.

Странна е загадка людската природа.
В непрестанна схватка се множи народа.
На земята е жената красота.
Хубавица на съдбата е с честта.

Мрат огньове без огнища и легла.
Тоз живот е постоянна въртележка.
Непрестанно се върти съдба човешка.

На везните на Темида са тегла.
Всички с трепет скритен своята възраст носят.
Величав Строител газни с дияр боса.

III

Величав Стронтел гази с диря боса.
Всичко върху него е в греховен вид.
Много скръб изпитал в младост буйнокоса.
Много мъка тегне върху лик изпит.

Старческа умора тих подслон разтваря.
В дрипи гладни хора мъка му разгарят.
Празна е торбата, нема залък хлеб.
Хлипа беднотата, погледът е слеп.

— О, деца нещастни, Индия е в пъкъл.
Змии зли изпиват окована гръд.
Ламя яростлива бди на кръстопът.

Бъднини неясни властват в нейна мъка.
С нища нищета днес Индия стърчи.
Есенни листа са тъжни му очи.

IV

Есенни листа са тъжни му очи.
Слушат, не разбират думи неизвестни.
Глад и беднота по техен вид личи.
Спират и напират в обръчи магесни.

Раждат се на път, без дреха върху тях.
Раждат се и мрат и вечно са във страх.
Надалеч завива ураган злокобен.
Песента е дива, грохотът — надгробен.

В бой е ураган с Индийски океан.
Старата земя гърми със тътен.
Яростна тъма реве с рев смътен.

Сякаш скрит вулкан надига огнен стан.
Над смълчани хижи личби се явяват.
Лоб загрижен грижи странни посещават.

V

Лоб загрижен грижи странни посещават.
— Посетих в Европа не една страна.
към война се движи чумата кафява.
По вратите хлопа стръвна кръвнина.

Над Европа стара войствен дух витае.
Смъртна надпревара с гибел си играе.
Бездни ще раззинат. Ще пресъхне ад.
Бури ще преминат. Ще отдъхне свят.

Скърби ще обгърнат цял човешки род.
Кървавите жертви са следи правдиви.
Живите във мъртви, мъртвите във живи —

себе си ще зърнат в многолик живот.
Срам едни изписват. Други са във слава.
Истини разлистват в тиха му поява.

VI

Истини разлистват в тиха му поява.
В клетка е затворен грешния летеж,
дръзновена мисъл немощ оковава.
Май е чудотворец. Съхне всяк цъфтеж.

Всеки в нещо верва; верата е огън.
С мощ криле разперва. Влива мир в тревога.
Непрестанно ние своя лик меним.
Мирен и стихиен свят е неделим.

Всичко в гроб ли спира с мъртвия покойник?
Мъртвите говорят непознат език.
Тишини се борят с изненадан вик.

С чест герой умира, мре с нечест разбойник.
Храбростта врата е в земен кръстопът.
Клетвени уста презрения мълвят.

VII

Клетвени уста презрения мълвят.
И родът облечен в земна плът греховна
се мени. Пустота безмълвна е прахът.
Жребий несърдечен бди над власт върховна.

И властта минава бурен кръговрат.
Тук един остава жертвения свят.
Но героят що е тук на таз арена
дето всичко крета с цел определена.

Люлки и могили са една постеля.
За един героят е разбойник клет,
а за друг разбойникът герой е свет.

Нееднакви сили людска сваят разделят.
Вредом на света е разделен родът.
Искрена мечта съмнения кълвят.

VIII

Искрена мечта съмнения кълвят.
В тялото душа незрима обитава.
Тяло и душа са от еднаква плът.
В сплав необяснима крий се срам и слава.

Без душа е тяло глуха, куха вещ.
Със душа е тяло сваятна властна свещ.
Вид — живот пулсира нейде в таз Вселена.
Ражда се, умира в безначална смена.

И така отколе тоя свет върви.
Всеки се стареае дия да остави.
Всеки тук жалае славом да се слави. . .

Тоя свет е болен, раната кърви.
Бродят в сенки свидни царства и народи.
Ясновидни са човешките възходи. . .

IX

Ясновидни са човешките възходи.
Доблестни глави са падали без страх.
Идат смени идни. Тях Смъртта обходи.
Още се гневи в простора людски прах.

Катастрофа бурна мисъл му пресекна.
Самота лазурна в тих му глас отекна.
— Океан Индийски, тъмен Океан,
в теб е свет на близки в пранги окован.

Разкажи на Старец, побелял от бури,
в свет един безумен, свет зловещ, нелеп.
Този свет очумен, страшен, зъл, свиреп,

носи жар пожарен с ястребите сури. . .
Кървава зора е майка на смъртта.
Тишината е сестра на мъдростта.

Х

Тишината е сестра на мъдростта.
Сякаш озарен от светостта на Кришна,
ризата раздра и литна в бъдността,
силата усетил на властта всевишна.

Градинарят на света изви снага,
дивна красота обви го със дъга.
Градинар вестява прелестна Градина,
на Земя корава, под лазур — коприна.

Както с чест светлей индийската култура
от дълбока древност, чак до наши дни,
и с напевност музиката ѝ звъни,

нежно и протечно лей се под лазура,
земната кора тъй да светлей с честта.
Ангелска зора таи се в младостта.

XI

Ангелска зора таи се в младостта.
Младостта е щастието на земята,
под ръцете ѝ горят слънца на радостта.
Радостта е битието на душата.

С бурна Илиада, с тиха Одисея,
слави се Елада, гърци се гордеят.
Индия се слави с дрипи и разкош,
с хора с твърди нрави, с памет с бурна мощ.

С нищетата надалече е прочута.
Влезли са отдавна в нейн дом крадци,
участта ѝ славна грабят чужденци.

Всъде сутрин-вечер маса необута.
Търпеливи са индийски небосводи.
Горделиви са суетните породи.

XII

Горделиви са суетните породи.
Иска Градинарят мир и светлина.
Иска на Планета род щастлив да ходи.
Иска господарят мъдра бъднина.

Панчатантра влиза в будната му памет.
Над раздрана риза лумва кротък пламен.
Май ухай под вежди. Над Смъртта витай.
С птици и надежди дивен свет чертай.

Надалеч в света е Индия позната
със палати поднебесни и дворци,
с паметници буревестни и творци.

Но една е тук Махабхарата.
Странна Рамайна непознат е цвет.
Орис постоянна движи се напред.

XIII

Орис постоянна движи се напред.
Спре дълбок Учител. В размисли потъна.
Горестта набрана вля във Дом и Свет.
Ужасът му скрит е. Мъката — бездънна.

Бимала трепери. Камала е в жал.
Спомени чембери горд Тагор разплял.
Сякаш са без дух. Сандип-бабу и Никхил,
мрак надава слух. Поникват перуники.

Изведнъж Земята залюля се в мрака.
Изведнъж разпука стара земна ос.
На врата почука странен грозен гост.

От гъга съдбата в дом разбит заплака.
Не престава смяна в безвъзвратен лет.
Робска сваят скована е позор и гнет.

XIV

Робска сваят скована е позор и гнет.
Ризата съдбовна ще съблече роба.
Оздравява рана. Идва свет със цвет.
Светлина върховна съмне в тъмна доба.

В атмосфера задушлива Запад мре.
Култ на силата гневлива с бой ще спре.
Жив народ сте още българите, вие.
Прозорлив и мощен дух у вас се крие.

Тялото ми изгорете, щом умра.
По реката Ганг пръснете прах греховен.
Мен към Изток обърнете в миг тъжовен,

мъртъв да посретна сетната зора. . .
Спира дъх в гърдите. Лоб роса докосва.
Новият Вестител Индия кръстосва.

МАГИСТРАЛ

Новият Вестител Индия кръстосва.
Алени цветя обличат го в лъчи.
Величав Стронтел гази с диря боса.
Есенни листа са тъжни му очи.

Лоб загрижен грижи странни посещават.
Истини разлистват в тиха му поява.
Клетвени уста презрения мълвят.
Искрена мечта съмнения кълвят.

Ясновидни са човешките възходи.
Тишината е сестра на мъдростта.
Ангелска зора таи се в младостта.

Горделиви са суетните породи.
Орис постоянна движи се напред.
Робска сваят скована е позор и гнет.

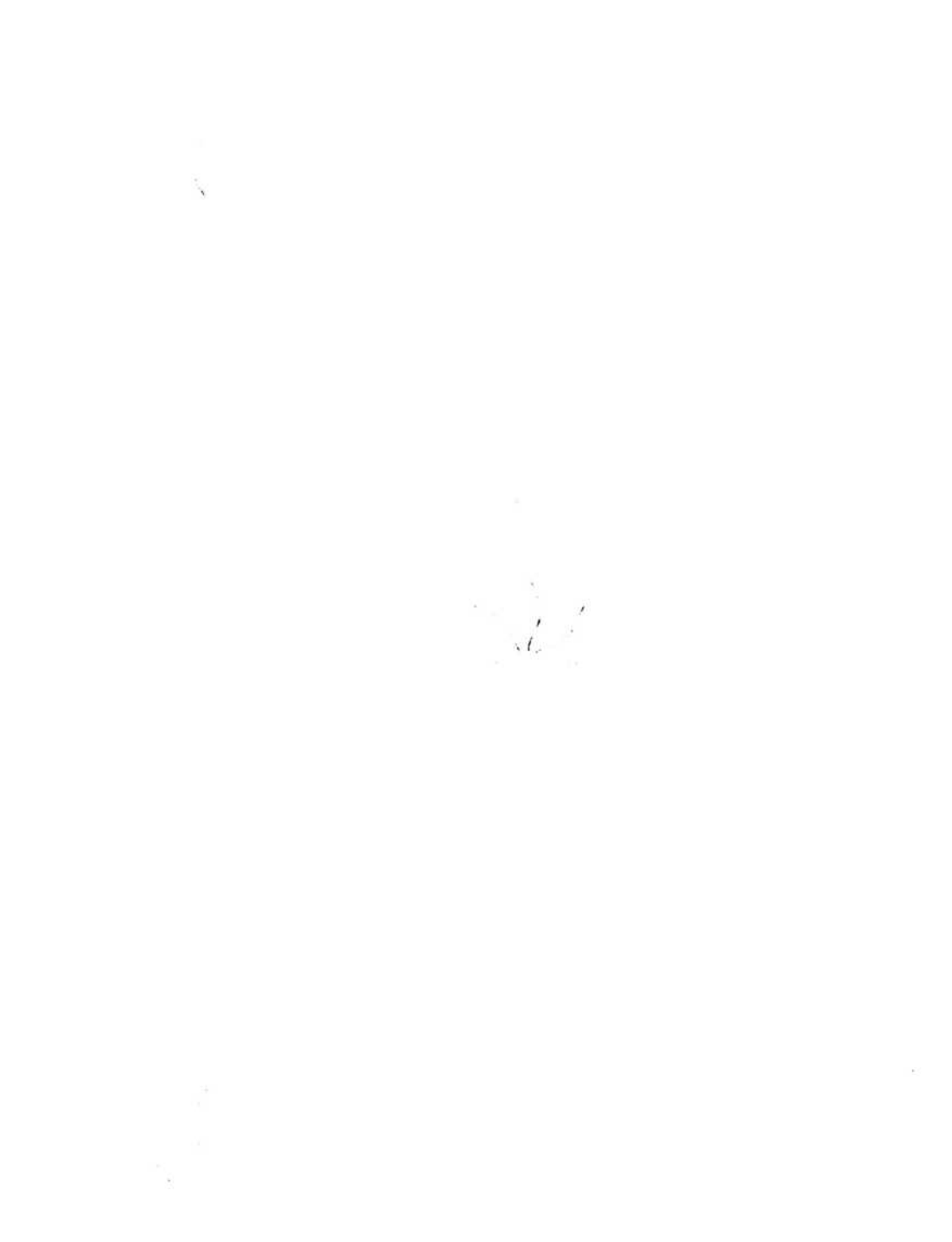

М
И
С
Л
И
Т
Е
Л
Я
Т

ОБЪРНАТ
СОНЕТЕН
ВЕНЕЦ

I

Тъмнее и светлей небесният покров.
Вещае неспокойност тишина безлюдна.
Какво желае тих, всестранен философ?

Къде витае из нощта напрегнат дух?
Какво копае в мрака мисълта му будна?
Отключва ли света посред покоя глух?

Под вежди търпеливи лумва мъка стара.
Събаря догми лъчезарен ум напет.
Изгаря гнет кошмарен на духовен свет. . .
Въпроси гръд кълвят. В очи не стихва жара.

— Животните познават ли човешка вяра?
Какво е вяра? Наука? Човешки ред?
Еднакво ли окото вижда? Що е глед?
Отвред напират непрестанна надпревара.

II

Отвред напират непрестанна надпревара.
Умът е силен, многокрилен е духът.
Свестта изгражда образи в мисловна плът.
Какво е образ и художествена мяра?

Кой произвежда на художеството чара?
От зримата реалност ли живей Светът?
Какво е туй изкуство? И на птиците умът
познават ли го? Папагалът може да повтаря,

но знай ли да твори разумен людски говор?
Но може ли да лее творческото слово?
Но може ли да изкове порядък нов?

Той може да повтаря туй, което чува.
У папагала неразбран нагон хортува.
Душа без тяло мре. Светът е бой суров.

III

Душа без тяло мре. Светът е бой суров.
Близнаци заедно се раждат и умират.
Природата на тях е дала благослов.

В човека обитава целия Всесвят.
Фантазията вижда в образи Всемира.
У всеки нас радей творител непознат.

Таланти са укрити в людската съдба.
У всеки нас живеят умрял художник.
Човекът е разпънат от ръце безбожни.
В кръвта ехтят съвместно лира и тръба.

Природата е Безначалната творба.
Рожденията са велики и възторжни.
Изгрява светлината из тъмни каторжни.
От кръстопъти е човешката борба.

IV

От кръстопъти е човешката борба.
Един тук нещо значи. Сила са мнозина.
Съвместна съвест крачи с доблестна родина
към властно щастие. Раздорът е делба.

Светът е дом на горестност и веселба.
Рождения размирват мирната година.
Животът е наметнал смъртна пелерина,
не спира да ридай плачущата върба.

Мислителят със мисли носи се към Щип,
към родната си къща. Светлини се палят.
Детинство се възвръща. Спомени го гаят.

Под слънчево око Брегалница блещи.
Играта битки и сражения разтваря.
Разгаря се и не утихва битка стара.

V

Разгаря се и не утихва битка стара.
У всекиго у нас е таз съдбовна бран.
Човешки род е украшение и мяра.

Живот и Смърт у всекиго у нас воюват.
Човекът — капка е сред бурен океан.
В човека светлина и тъмнина ношуват.

Везе се безконечно вечната везба.
Природата е ден и нощ гергеф момински,
оман полски и ухания планински
везат с ръце незрими девствена творба.

Твори се непрестанно странната резба.
Природата е чудотворец исполински.
В природата безспир творят творци същински.
У всеки нас тръби нестихваща тръба.

VI

У всеки нас тръби нестихваща тръба.
Човекът е една безкрайна равностетка.
Духът е в тялото — орел в желязна клетка.
Жесток е и нелеп на пропастта ръба.

Остава белези на Времето зъба.
Лъчът в тъмата гъста по-чевръсто светка.
Животът е незначайна непрестайна плетка.
Не всеки е герой в неравната борба.

Над книги буревестни якнела снага.
Павлов познава хватки-схватки със врага.
И ученици учил — смелочел учител.

Понасял и спотайвал непосилна скръб.
В затвора раснел сякаш шарпланински дъб.
Дълбока мисъл сее беловлас Мислител.

VII

Дълбока мисъл сее беловлас Мислител.
И сякаш пак го виждам в концлагера там,
где тиха Места се сребрее в равнините,

где на България духът крей в Кръстополе.
Той — несломимия Павлов, как с мъдър плам
разбива пак гнева на пъкъла подмолен.

Как в свитите сърца разпалва пак жарта
на свободата там сред Еникьой злокобен.
Велик и величав на Мусала подобен —
със ек словата му отекват из нощта.

— Това от мене запомнете на света:
Ще срине Сталинград и Хакен кройц надгробен,
ще запламти вулкан в света поробен,
пръстта на Сталинград е горда и светà.

VIII

Пръстта на Сталинград е горда и светà.
Бледнее Ватерло. Немеят Термопили. . .
Ни люті копия що поприще делили,
ни яростни стрели захвърлени в калта,

ни колесници изгорени сред бранта.
Туй минало витай в нерадостни могили.
Но две системи днеска, с нееднакви сили
са в лют двубой. Едната ходи със Смъртта,

и сее мракобесие и тирания,
безправие, беда и кървава робия,
на низостта срама, на робството гнета.

А другата навред живота възвишава
и царството на свободата утвърждава.
Арбитър в таз най-страшна битка е свестта.

IX

Арбитър в таз най-страшна битка е свестта.
Ще дойдат времена на мирен хляб и радост.
Над род човешки небесата ще блестят.

Ще дойдат времена, когато земен шар
ще лъха детство, ще ухае младост.
Човекът на света ще бъде господар.

Тез времена ще бъдат светли и честити.
Тез времена ще бъдат наши. . . — И тук спре.
В очите му пламтеше огнено море.
А ядна хладнина надигаше гърдите.

Благоев разлюля крилете на мечтите,
Димитров развенча фашизма най-добре.
Павлов на фронт идеен великан изгре.
Възвишен идеал е съдник и спасител.

Х

Възвишен идеал е съдник и спасител.
Непримирим. Решителен. Теоретик.
На комунизма — факлоносец и войник.
На ремкеанството — унищожител.

Естет. На новата естетика творител.
Критик и полемист. Поет и прозаик.
На Маркс и Ленин лъчезарен ученик.
Националният въпрос разplitал.

С перо и меч воюва новият Човек.
Словата на Павлов отекват надалек.
Тревоги неведнъж в живота е изпитал.

На Фойербах и Хегел зрънцето разбрал.
На дарования насоките чертал.
Лекува всяка рана Времето-лечител.

Х I

Лекува всяка рана Времето-лечител.
А ей пак спомени разлиства паметта.
И пак гласът звучи на татко и учител,

И чувам как звъни от тежката постеля
на Философа, който е надвил Смъртта.
Отеква изповед в последната повеля:

— От майка българка и българин баща
роден съм в Щип. Кръв българска тече във мене.
Баща ми, дядо ми са българи родени.
На моя род свещен е българска кръвта.

Със горд народ е на България пръстта.
Из таз земя са моите сили дръзнровени.
Със тоз народ са моите дири вдъхновени.
Отколе родна пръст е майка на честта.

XII

Отколе родна пръст е майка на честта.
Свестта национална не е ръкавица,
не се сменява ни с лъжи, нито с тъмница,
с фалшиви факти не затрива се свестта.

Крадци не могат да откраднат съвестта.
Историята е страдална мъченица.
Свестта национална е самоубица,
щом чрез съмнение сменява участта.

За нашта родна, свидна люлка пей Певеца,
със туй ще сложим на страдания конца
и на Балкана с мир ще спелим мъстта.

Под доблестта на Партията възмъждавах,
със Партията враговете развенчавах,
всесилна е на Партията любовта.

XIII

Всесилна е на Партията любовта. . .
Отивам си. . . На вас оставям своята диря.
Догаря ден. Простете ми за слабостта.

Аз като македонски българин живях
и като македонски българин умирам.
Туй запомнете! Не кълнете моя прах.

Взор впива в Бъдещето смелочел Мислител.
Съзнанието осъзнава своя ръст:
— Пръстта на таз земя е благородна пръст.
Поклон прощален пред бащите и дедите!

Балкан и Шар наваяват сняг в косите.
— Със таз земя и аз разпъван бях на кръст.
Отрано аз разбрах беда, затвор и мъст. . .
Умът човешки на Смъртта е покорител.

XIV

Умът човешки на Смъртта е покорител. . .
Остана Логиката да терзай духът.
Таз песен недопета млъкна в мъжка гръд.
Една мечта на участта му повелител —

остана нейде в битието скрита,
да оживява на умрелите прахът.
Светът е многолик. Единен е Светът.
Безсмъртие гради сегашност упорита.

Напуска слънце стая. Ранен здрач поява.
Навел се. Мъдра книга пише. Пише със любов.
Теория на Отражение създава.

Из дело капитално лъхва полъх нов.
Нощта е сънна. Улицата онемява.
Тъмнее и светлей небесният покров.

МАГИСТРАЛ

Тъмнее и светлей небесният покров.
Отвред напират непрестанна надпревара.
Душа без тяло мре. Светът е бой суров.

От кръстопъти е човешката борба.
Разгаря се и не утихва битка стара.
У всеки нас тръби отекваща тръба.

Дълбока мисъл сее беловлас Мислител.
Пръстта на Сталинград е горда и светла.
Арбитър в таз най-страшна битка е свестта.
Възвишен идеал е съдник и спасител.

Лекува всяка рана Времето-лечител.
Отколе родна пръст е майка на честта.
Всесилна е на Партията любовта.
Умът човешки на Смъртта е покорител.

СЪДЪРЖАНИЕ

СЛЕПИЯТ ТВОРЕЦ

необикновен сонетен венец

Не виждам. От рождение съм слеп.	7
Аз не знам какво е светлината.	8
Отколе моят жребий е свиреп.	9
Мойта светлина е слепотата.	10
Изгревът ми пълен е със здрач.	11
Радостта ми е богата с плач.	12
Мен мъки с гнев хранят. В мен сълзи с рев бликат.	13
Нар-слънце слеп браня. Мен мъртви в бран викат.	14
Отравя светта ми сурова печал.	15
Гръдта ми надига изригваща лава.	16
Отново опива ме елинска слава.	17
Ликът на Елада е в мене изгрял.	18
Изпитам епопея тиха и бурлива.	19
Калинки мирни зреят. Гневна мъст заспива.	20
Магистрал	21

РАЙСКИЯТ

необикновен сонетен венец

Навред със Шах-Наме прочут Иран е.	25
Аз епопея пея в смутни дни.	26
Фаталност лиха носи заник бранен.	27
Изпитах аз жестоки изпитни	28

Раздавам чест и слава с меч заветен	29
Дълбок е тоя гнев към враговете	30
Обличах неведнъж в кания меч	31
Угасвах боен дух в свободна реч	32
Сам Абдулкасим Райски аз нарекох	33
Иранският народ възпевах аз	34
Човешки род на Иравдата е глас	35
Единствен дух народен в мощ облекох	36
С летеж неспиращ Времето лети	37
Тиран небесен, сатана си ти	38
Магистрал	39

АНГЕЛОГЛАСНИЯТ

обърнат сонетен венец

Нарцис с нар в мир пои полска шир. Песен пей властноглас властелин	43
Агнета и палач са в гонещ. Тоз Живот е игра на Смъртта	44
Йоще тук роден звук крий немир. Тук духът в Драч по здрач пий пелин	45
Остра бол в песента гасне жар. Песен пей непокор корен як . . .	46
Аромат вредом вей свеж цъфтеж. Нов напев лъхом лей Лепота . .	47
Нотопис Дамаскин лучезар пише в нощ под лучист лунен зрак . .	48
Ангел същ—мъж могъщ Кукузел своята власт в храм пилей с глас в прехлас	49
Кръв кърви. В мъжка гръд бдят следи. Славна кръв стели вред смел живот	50
Упорит Кукузел в тон реди нов напев на развит стенещ ход . . .	51
Клетвен зов с благослов в храм ехтел. Пел Йоан Кукузел златоглас	52
Унес лял Земен шар величав. В синя нощ чаром грял бял елмаз	53
Златен зов с нов напев мир чертай и кове в свят суров бранен брод	54
Ек бурлив знамена величай. С боен рог е нашрек цял народ	55
Лее се наш напев православ. В Храм Христов екне с ек наше аз . .	56
Магистрал	57

СЪДБАТА НА ПОЕТА

сонетен венец

Нерадостна печал във стаята владей	61
Акordi бурни мрат във плахост неотменна	62

Духът велик гори посред нощта смирена	63
Ад броди в роден край. Безмълвен сълзи лей	64
Навред, и тук, уви, в живота зло вирей	65
Тоз светъл великан ще тръгне в бран свещена	66
Ечи стаена гръд от ужаси сразена	67
Азурът в плам пламти и в страх светът немей	68
Линей да зърне той със гордост лик вековен	69
И крачи там где вей насилие отвред	70
Где гаснат клетници под теглила безчет	71
Ей вековете тук опъват лък отровен	72
Роптаят и в тъга изтлеват неизмерна	73
И творческия дух и низостта мизерна	74
Магистрал	75

НЕПОВТОРИМИЯТ ТРАГИК

особен сонетен венец

Убийци подли бродят из нощта	79
Изписва скришен страх огнищен кът	80
Лицето им гризе престъпността	81
Яснеят кърви... Свит покой мълчи	82
Мъже окървавени страх берат	83
Укрит е ад в настръхнали очи	84
Шептят гробари горестни слова	85
Ехти и тъгне непрестанен танц	86
Крака кръстосват нощен мощен стан	87
Смъртта утихва на мъстта гнева	88
Потъва в неизвестност синева	89
Изстенва разум от лъжи раздран	90
Разбойници надигат дива длан	91
Уста кървят. Тревожен е рева	92
Магистрал	93

НЕДОВОЛНИКЪТ

необикновен сонетен венец

На свещен Олимп умряха боговете	97
Ангелите сън божествен не рушат	98
Изгревът рубинен буди върховете	99

Слънчеви клепачи над света трептят	100
Плодните полета ширят шир безмерна	101
Огнен залез пепелей ръка вечерна	102
Леденее зима. Пее листопад	103
Издържливост властва в жилава Природа	104
Немота и Бъдност ражда Невъзврат	105
Алени цветя са друми на възхода	106
Гордостта е стряха на разумна сваяст	107
Ек ехти сърдито, глас гърми сурово	108
Тъмнота надгробна е като олово	109
Есента е песен на тъгата в нас	110
Магистрал	111

ЕДИНСТВЕНИЯТ

сонетен венец

Нерадостта плаче. Неволята зрее	115
Абсурдна реалност душата терзай	116
С полуда страдална съдбата играй	117
Мре жертвеник зрачен. Глух листокап вее	118
Ек — вихром понесен скръб есенна сее	119
Лелее молитва цветята на май	120
Бол химни изплитва. Земята е рай	121
Ехти свод небесен. Цял Земен шар пее	122
Тъгата подвластва. Беда е робия	123
Хлад тръпен напиря. Животът е бран	124
Огнище угасва. Зли ветрове вият	125
Вериги замлъкват. Заиркват пътеки	126
Езикът умира. Издъхнала длан	127
Нас нека да помнят потомци далеки	128
Магистрал	129

ИЗГНАНИКЪТ

сонетен венец

Над Полша пей печал. Над Полша креп роптай	133
Ад призраци простира към полската обител	134
Агонията спира. Трепери поробител	135
Дух смел е стяг развял. Къртица пръст копай	136

Алей от кръв кинжал. Бой свобода вещай.	137
Мъстта из гнет извира. Надига гняв гърдите.	138
Молитвен миг напиря. Безумни са мечтите.	139
Из мрак е Феб изгрял. Велик народ дерзай.	140
Цфтят съдбовни дни. Луд развигор шуми.	141
Кълнят се бъднини. Рушат се зли тъми.	142
Ектения отекват в смълчани катедрали.	143
Възвишени бойци безсмъртие творят.	144
Изгнаници — дейци в съзвездия горят.	145
Чембери черни секват. Бял изгрев Полша пали.	146
Магистрал	147

ГЕНИЯТ НА РУСИЯ

необикновен сонетен венец

Неволи ходят по Русия.	151
Анчар вещае кончина.	152
Грозней човешка орисия.	153
Отеква сънна тишина.	154
Родина гине без просвета.	155
Достойна битка е подета.	156
Извира непрестанен дух.	157
Ядът кипи в напрегнат слух.	158
Полтава духове разтърсва.	159
Убит е гордия певец.	160
Шар земен пее с тоз творец.	161
Крилат език тъми разпръсва.	162
И сякаш пак свисти куршум.	163
Немей Смъртта пред жизнен друм.	164
Магистрал	165

КЛЕТНИКЪТ

необикновен сонетен венец

Нотър Дам ридае. Во Франция е жал.	169
Алени алени прощават се с Поет.	170
Вик зловещ витае. Париж е вежди сбрал.	171
Изгревът тъмнее под онемиял трицвет.	172

Зло Земя раздира. Отива си Трибун	173
Изтощен от горест умрял е горд Човек	174
Огнен стон не спира на пръстен пълнолун	175
Неразумна орис пресеква бурен век	176
Есента навява самотност и тъга	177
Ропот изтезава греховната снага	178
Аметисти сини загадъчно блестят	279
Юноши в несрета с жал Жан Валжан покри	180
Горд Юго кланста на българи разкри	181
Още гневом чиниш протестите гърмят	182
Магистрал	188

ПАТРИАРХЪТ

обърнат сонетен венец

Над моя лоб белязан жребий бди.	187
А гнет притиска майчица-робиня.	188
Тегла тежат. Не стихва милостиня.	189
Език свещен на внуци и деди.	190
България захвана зов синовен.	191
Изгрява изгрева на дълг върховен.	192
Върви към слънце българска страна.	193
Алее бъдност. Българче съм аз.	194
Незрим на Царевец разлиства Бряст.	195
Венците са на мъртвите храна.	196
Аглика цвете плаче в планина.	197
Зове към памет нашта родна сваят.	198
Отвред навлиза Вечността у нас.	199
Върви с твсрци към светла сетнина.	200
Магистрал	201

ГРАДИНАРЯТ НА СВЕТА

необикновен сонетен венец

Новият Вестител Индия кръстосва	205
Алени цветя обличат го в лъчи.	206
Величав Строител гази с дия боса.	207
Есенни листа са тъжни му очи.	208
Лоб загрижен грижи странни посещават.	209

Истини разливат в тиха му поява	210
Клетвени уста презрение мълвят	211
Искрена мечта съмнения кълвят	212
Ясновидни са човешките възходи	213
Тишината е сестра на мъдростта	214
Ангелска зора тан се в младостта	215
Горделиви са суетните породи	216
Орис постоянна движи се напред	217
Робска сваят сковама е позор и гнет	218
Магистрал	219

МИСЛИТЕЛЯТ

обърнат сонетен венец

Тъмнее и светлей небесният покров	223
Отвред напиря непрестанна надпревара	224
Душа без тяло мре. Светът е бой суров	225
От кръстопъти е човешката борба	226
Разгаря се и не утихва битка стара	227
У всеки нас тръби нестихваща тръба	228
Дълбока мисъл сее беловлас Мислител	229
Пръстта на Сталинград е горда и света	230
Арбитър в таз най-страшна битка е свестта	231
Възвишен идеал е съдник и спасител	232
Лекува всяка рана Времето-лечител	233
Отколе родна пръст е майка на честта	234
Всесилна е на Партията любовта	235
Умът човешки на Смъртта е покорител	236
Магистрал	237

Редактор Людмила Исаева
Художник Богдан Мавродинов
Худ. редактор Стефан Груев
Техн. редактор Любен Петров
Коректор Мария Йорданова

Формат 70/90/16; тираж 10113 екз; печатни коли 15,50; издателски коли 18,08; уик 8,72; л. г. VI/58 а; изд. № 5577; пор. 102/1981 год. на изд. «Български писател»; дадена за набор на 20. I. 1981 год.; излиза от печат на 30. III. 1981 год.; цена 1,75 лв.

Код 25 **9536279411**
5607—81—81

ДПК «Д. Благоев» — София

